

ČVUT v Praze
Fakulta stavební
Katedra technických zařízení budov

Kvalita vnitřního prostředí v budovách s téměř nulovou spotřebou energie

prof. Ing. Karel Kabele, CSc.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ENERGIE A BUDOVY

(C) 2018 Katedra TZB FSv /
Laboratoř vnitřního prostředí
UCEEB ČVUT v Praze

Energetická náročnost budov

„energetickou náročností budovy se rozumí **vypočtené množství energie** nutné pro pokrytí potřeby energie spojené s užíváním budovy, zejména na

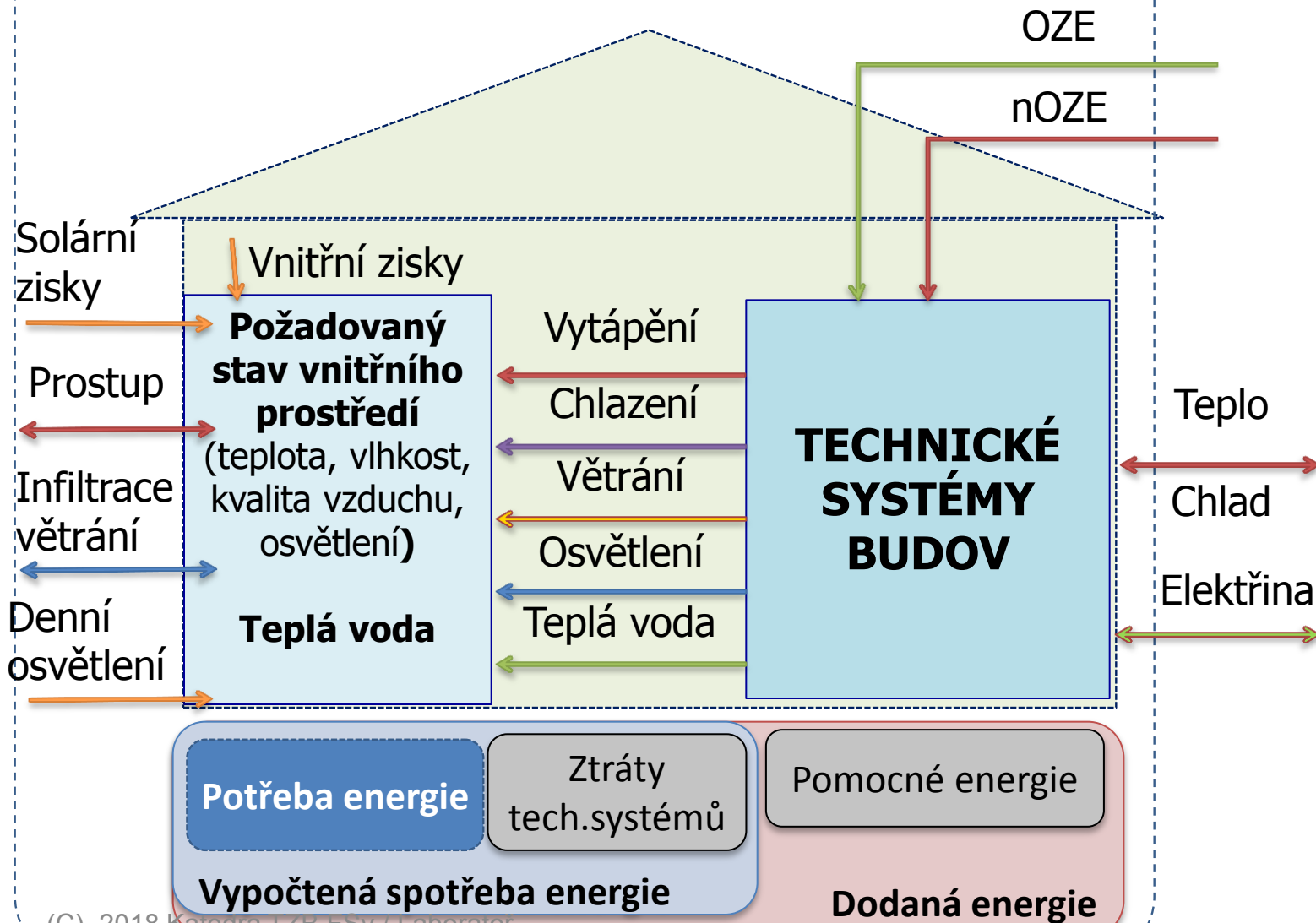
- **vytápění,**
- **chlazení,**
- **větrání,**
- **úpravu vlhkosti vzduchu,**
- **přípravu teplé vody a**
- **osvětlení“**

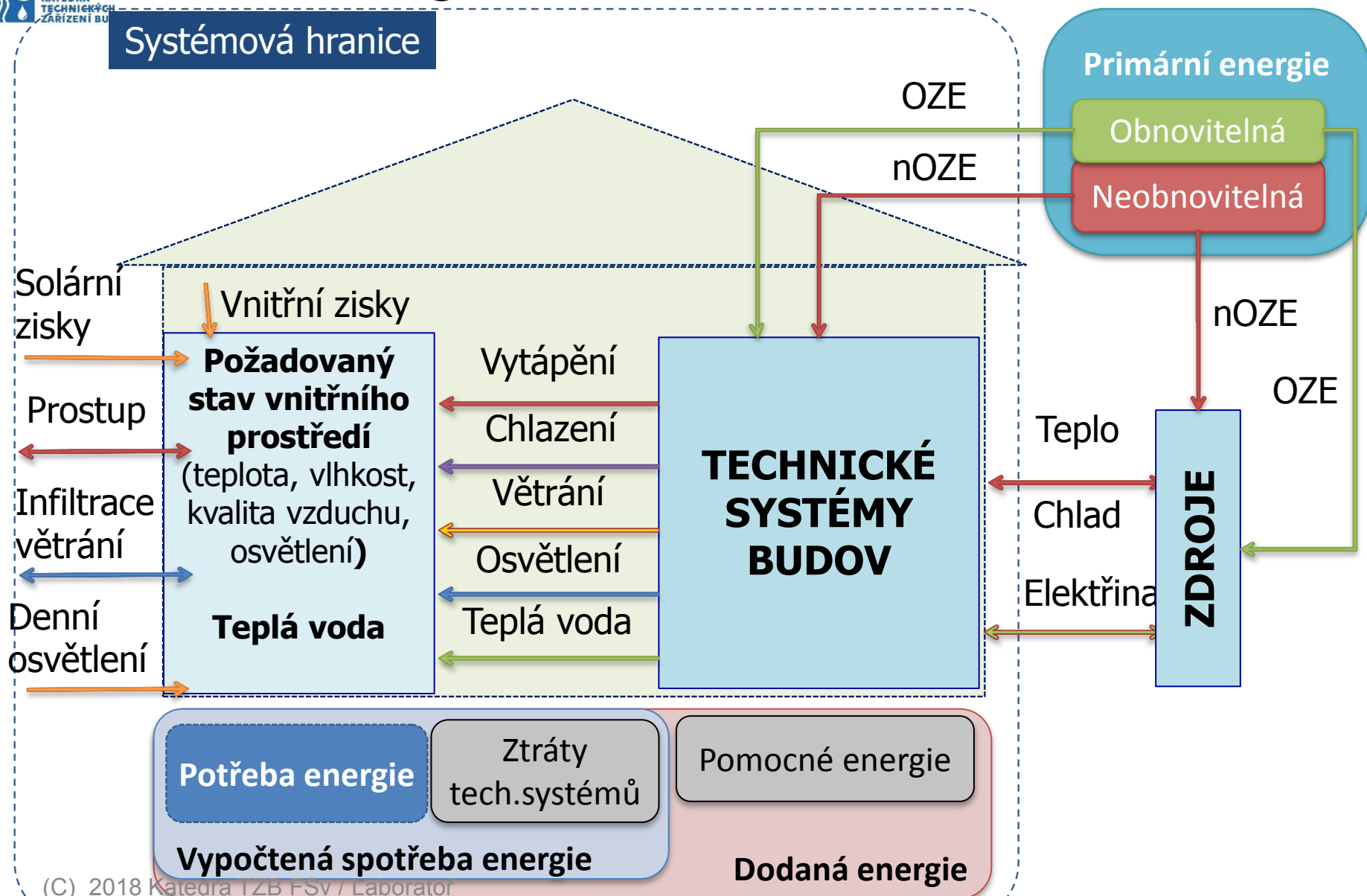
Zdroj: Zákon 406/2000 Sb. o hospodaření energií ve znění 103/2015 Sb.

Energetická náročnost budov

Systemová hranice

Energetická náročnost budov

Co je to budova s téměř nulovou spotřebou energie?

Požadavky na budovy s téměř nulovou spotřebou energie (nZEB) jsou definovány:

- v zákonu **406/2000 Sb. o hospodaření energií** (aktuální úprava 103/2015 Sb., platí od 1.7.2015; 131/2015 Sb platí od 1.1.2016)

*...budovou s téměř nulovou spotřebou energie je budova s velmi nízkou energetickou náročností, jejíž **spotřeba energie je ve značném rozsahu pokryta z obnovitelných zdrojů....***

- Ve vyhlášce **78/2013 o energetické náročnosti budov** (aktuální novela 230/2015 Sb. platí od 1.12.2015)
  - *Snížení ENB : zpřísnění požadavku na obálku budovy*
  - *Využití OZE : zpřísnění požadavku na neobnovitelnou primární energii*

Cesta k budově s téměř nulovou spotřebou energie - ČR

	>1500 m ²	> 350 m ²	< 350 m ²
Budovy, jejímž vlastníkem a uživatelem bude orgán veřejné moci nebo subjekt zřízený orgánem veřejné moci	Od 1.1.2016	Od 1.1. 2017	Od 1.1 2018
Ostatní	Od 1.1 2018	Od 1.1 2019	Od 1.1 2020

A sunlit room with a checkered floor, wicker chairs, a glass table, and large windows with indoor plants. The room is filled with natural light from a row of windows, casting shadows on the floor. Several indoor plants are visible, including a tall, thin plant in the center and various leafy plants around the perimeter. Two wicker chairs with red cushions are positioned around a round glass table with a wicker base. The floor is covered in a black and white checkered tile pattern.

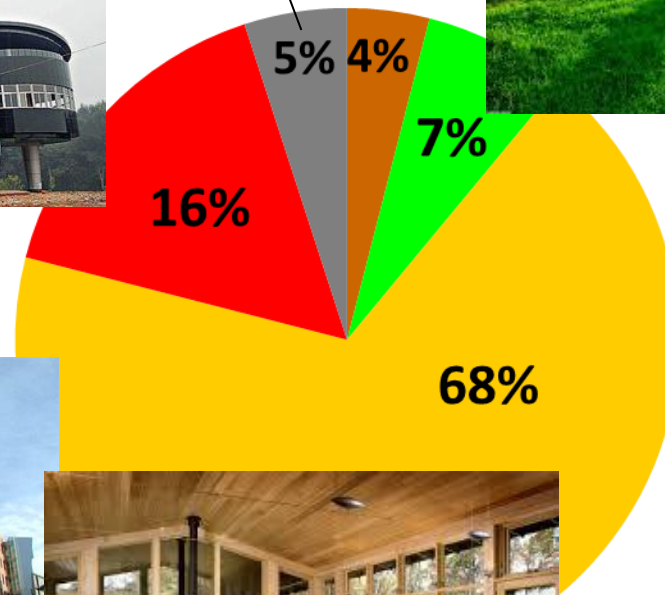
VNITŘNÍ PROSTŘEDÍ BUDOV

© 2016 Katedra TZB FSv /
Laboratoř vnitřního prostředí
UCEEB ČVUT v Praze

VNITŘNÍ PROSTŘEDÍ BUDOV

V budovách trávíme více než 80 % svého života...

- Ulice s dopravou
- Venku mimo ulice
- Obytný prostor
- Vnitřní ostatní
- Dopr.prostředky

Zdroj: Braniš, M., Kolomazníková, J. (2010) o PM2.5 recorded by a fast responding portable nephelometer. Atmospheric Environment 44(24): 2865-2872

POHODA PROSTŘEDÍ

„Stav mysli, který vyjadřuje uspokojení s prostředím“ (Fanger 1970 - ASHRAE)

„Souhrn podmínek, za nichž si subjekt neuvědomuje stav prostředí“ (Saini 1971)

„Pohoda je neexistence zbytečné tísně při dané činnosti...“ (Brundrett 1974)

„Takový stav prostředí, při kterém se lidé v uvažovaném prostoru subjektivně cítí co nejlépe a jsou tedy též schopni maximálního pracovního výkonu ať již fyzického či duševního, nebo co nejúčinnějšího odpočinku..“ (Jokl 1986)

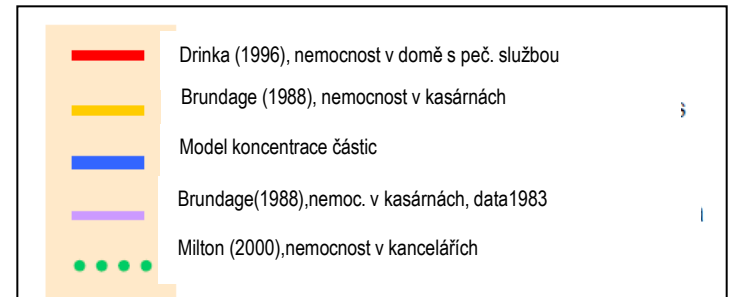
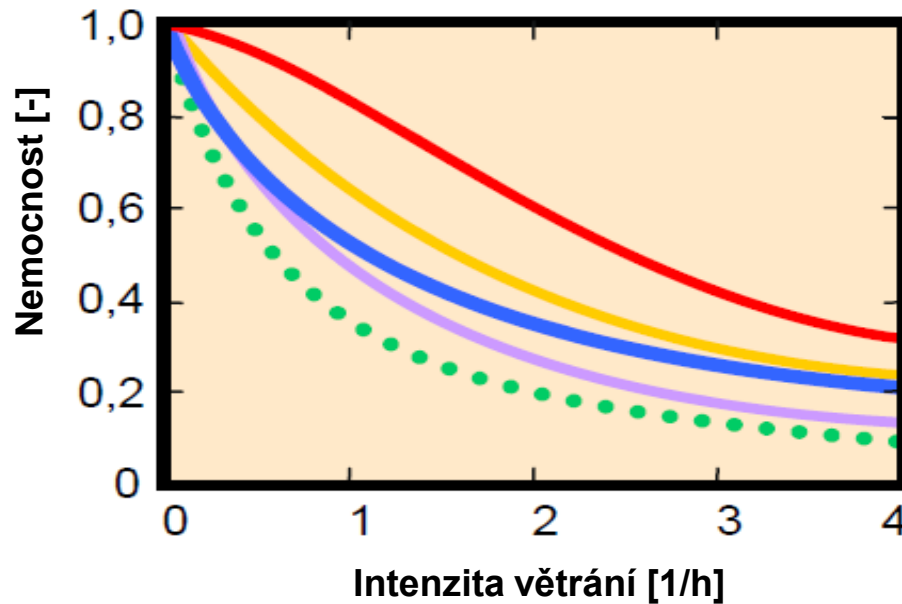

VNITŘNÍ PROSTŘEDÍ BUDOV

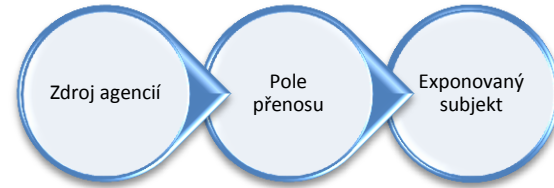
- **Zdraví**
- **Pohodu uživatelů**
- **Produktivitu práce**
- **Spotřebu energie**

J. Adam Huggins for The New York Times 26.7.2007

VNITŘNÍ PROSTŘEDÍ BUDOV

Složky vnitřního prostředí

- Tepelně-vlhkostní
- Kvalita vzduchu
  - plyny
  - aerosoly
  - mikroorganismy
- Akustika
- Světelná
- Elektro -statická, -iontová, -magnetická, ionizující a radiační pole
- Psychický komfort (barvy, povrchy, architektura...)

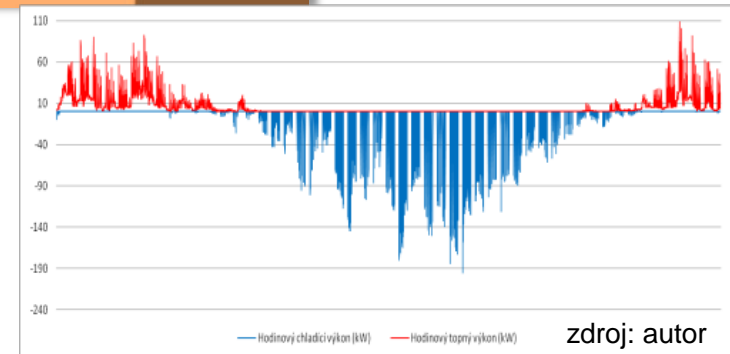
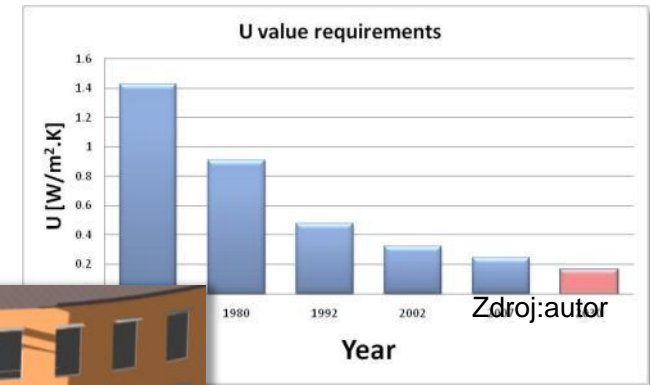
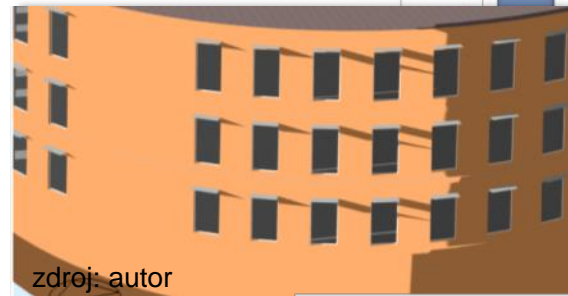

Zdroj : Jokl 1986

Obálka budovy

Fasáda

- Tepelná izolace - limit?
- Pokročilé materiály
  - Vakuové izolace
  - PCM materiály
- Aktivní fasády
  - Dvojité fasády
  - Chytré „stínění“
  - Integrované PV ,PT systémy

Snížení potřeby tepla a chladu

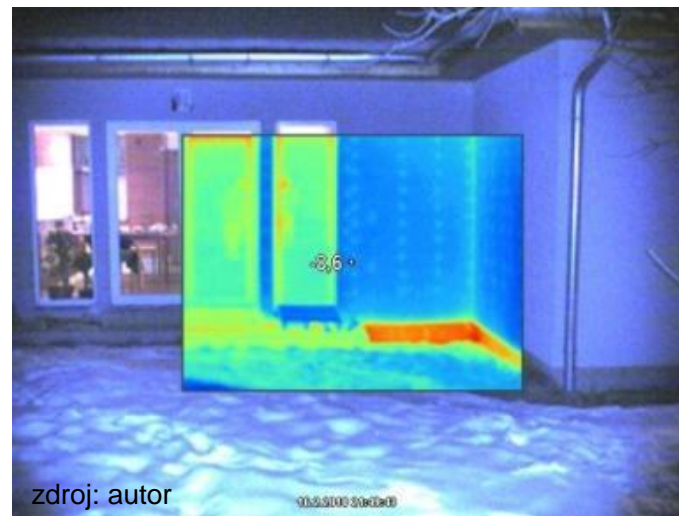
Obálka budovy

Okna

- Zasklení
- Tepelné mosty

Aktivní zasklení –
electrochromatická?

Minimalizace tepelné ztráty a zátěže
Zajištění denního osvětlení

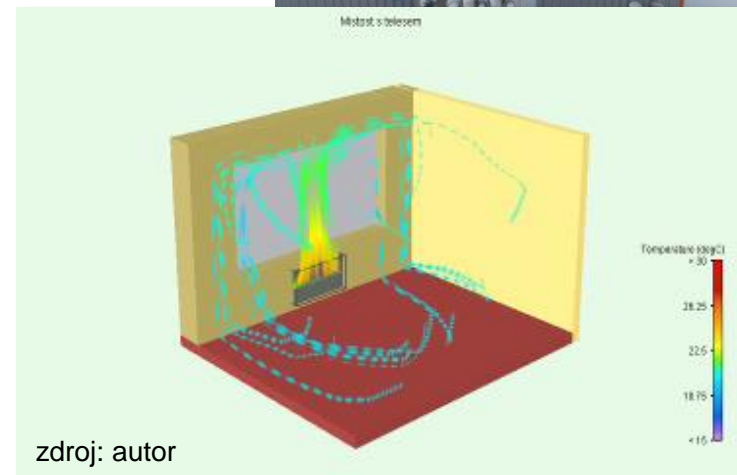
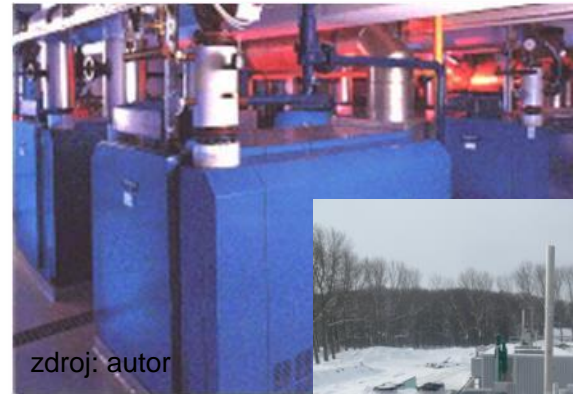

Vytápění budov

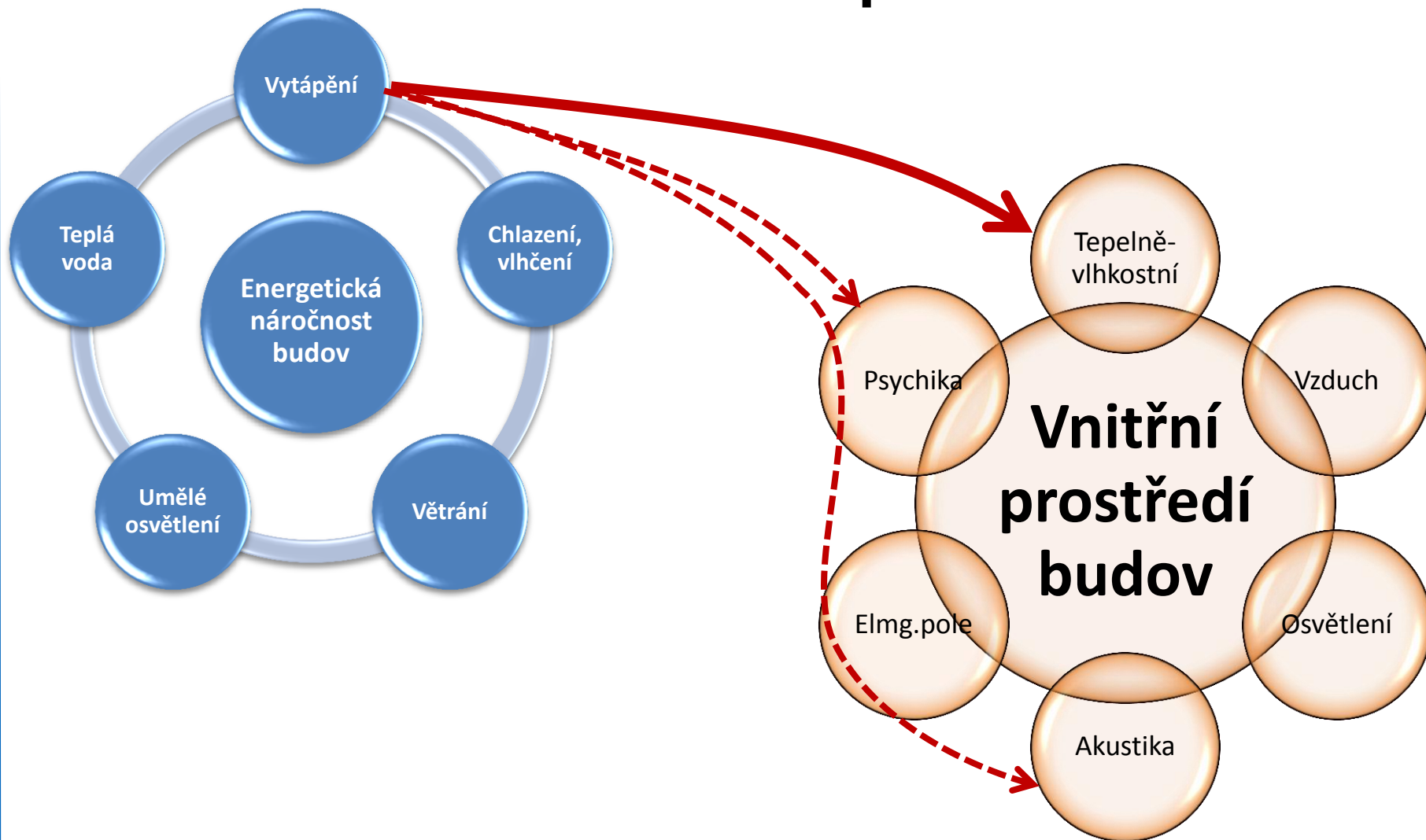
Vytápění

- Obnovitelné zdroje
- Akumulace tepla
- Účinné zdroje
- Účinná distribuce tepla (čerpadla)
- Emise tepla
- Měření a regulace

Účinné zdroje a regulace výkonu
Obnovitelné zdroje

Budova a vnitřní prostředí...

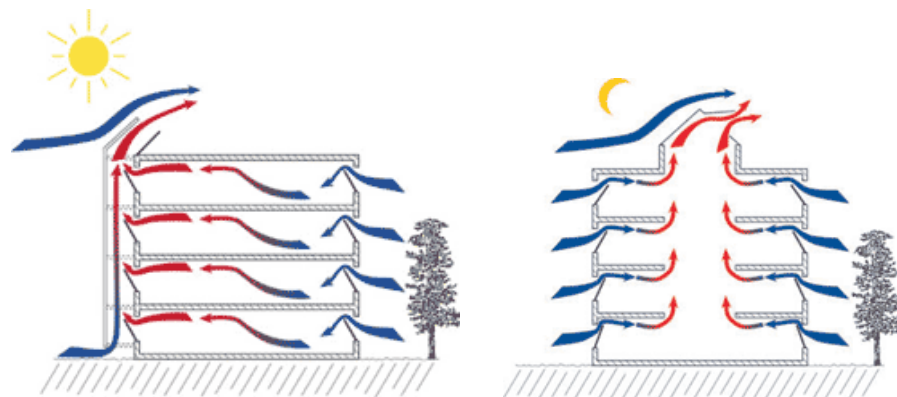

Větrání

- Optimalizace množství větracího vzduchu
- CO₂, VOC, IAQ senzory
- Nízkotlaké distribuční sítě
- Přirozené větrání
- Strategie regulace

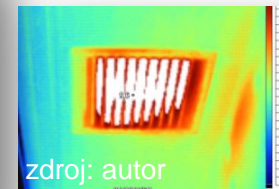
Přirozené systémy větrání
Řízené nucené větrání

zdroj: <http://passivesolar.weebly.com>

zdroj: autor

zdroj: autor

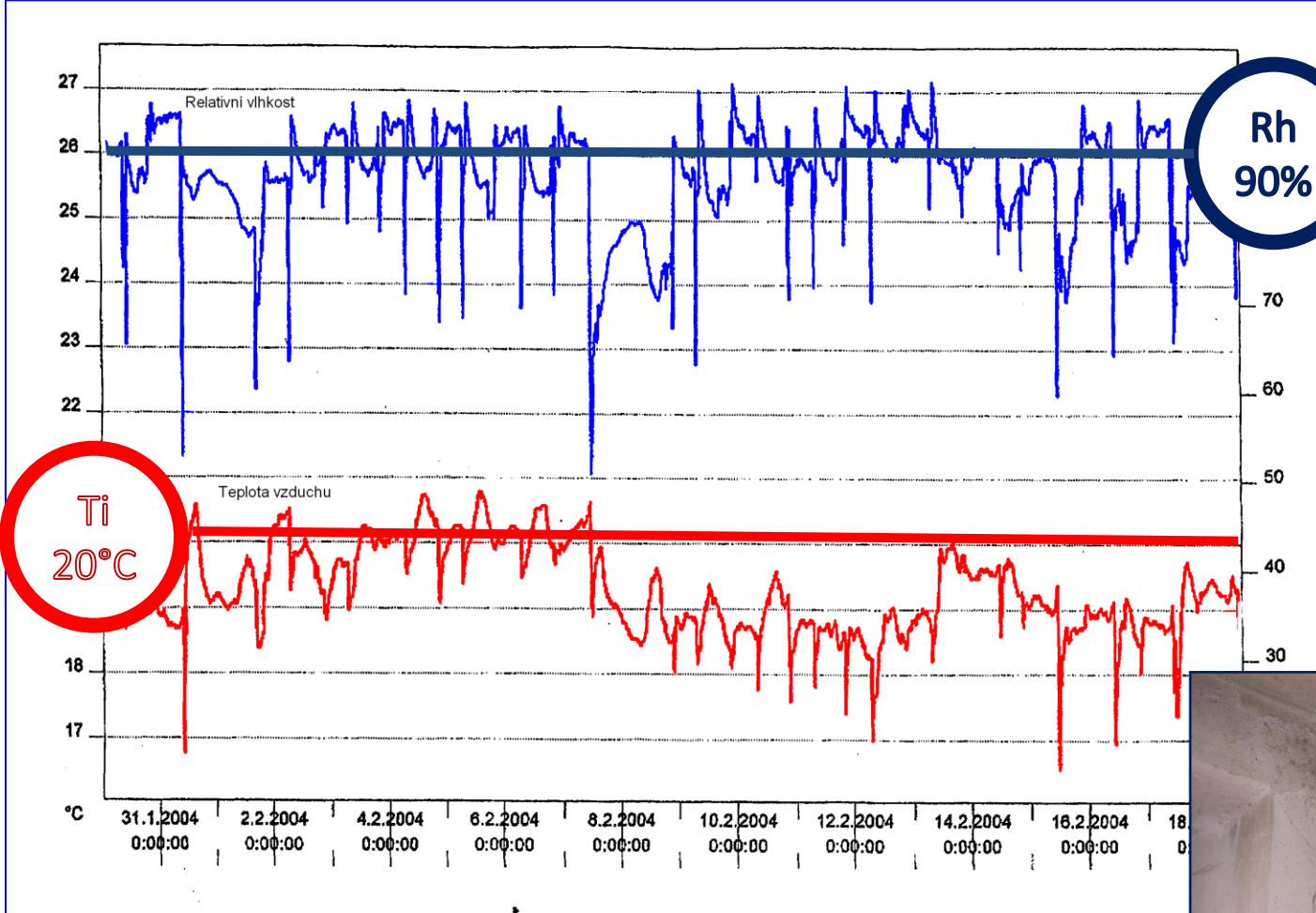
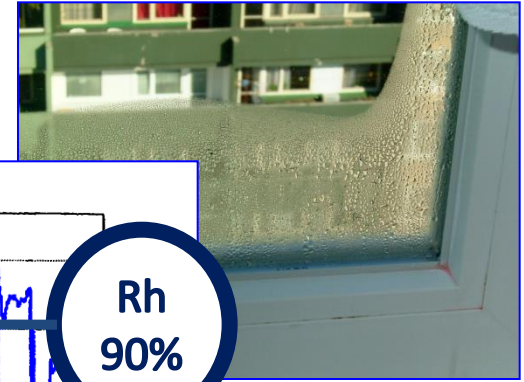
zdroj: autor

Příklad: důsledek

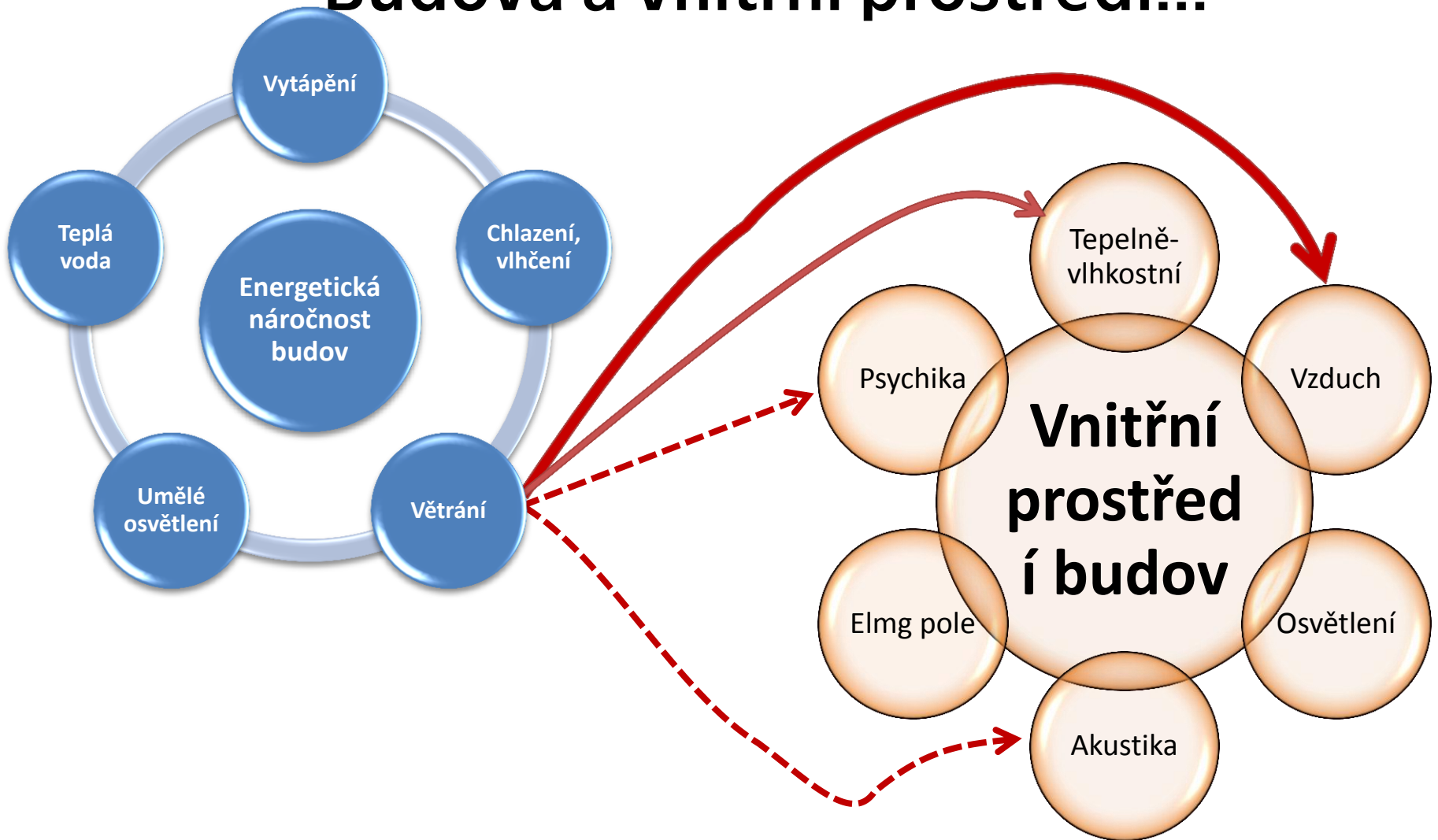
"energeticky vědomého"

Zdroj : Kabele 2006

(C) 2018 Katedra TZB FSv / Laboratoř
vnitřního prostředí UCEEB ČVUT v Praze

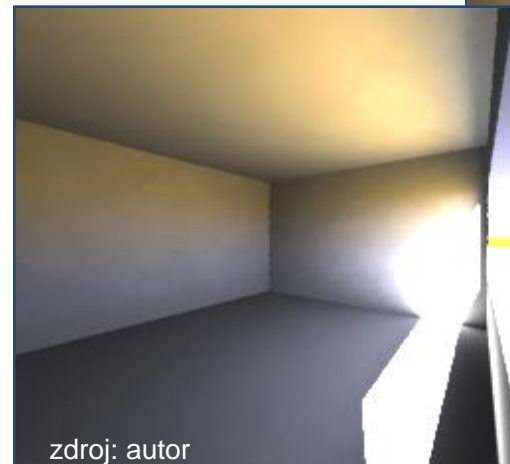
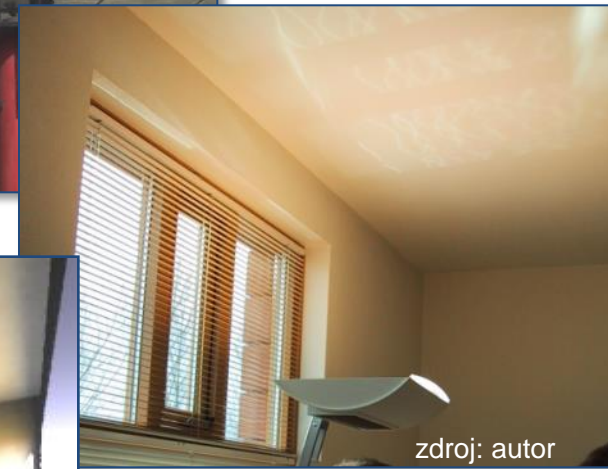
Budova a vnitřní prostředí...

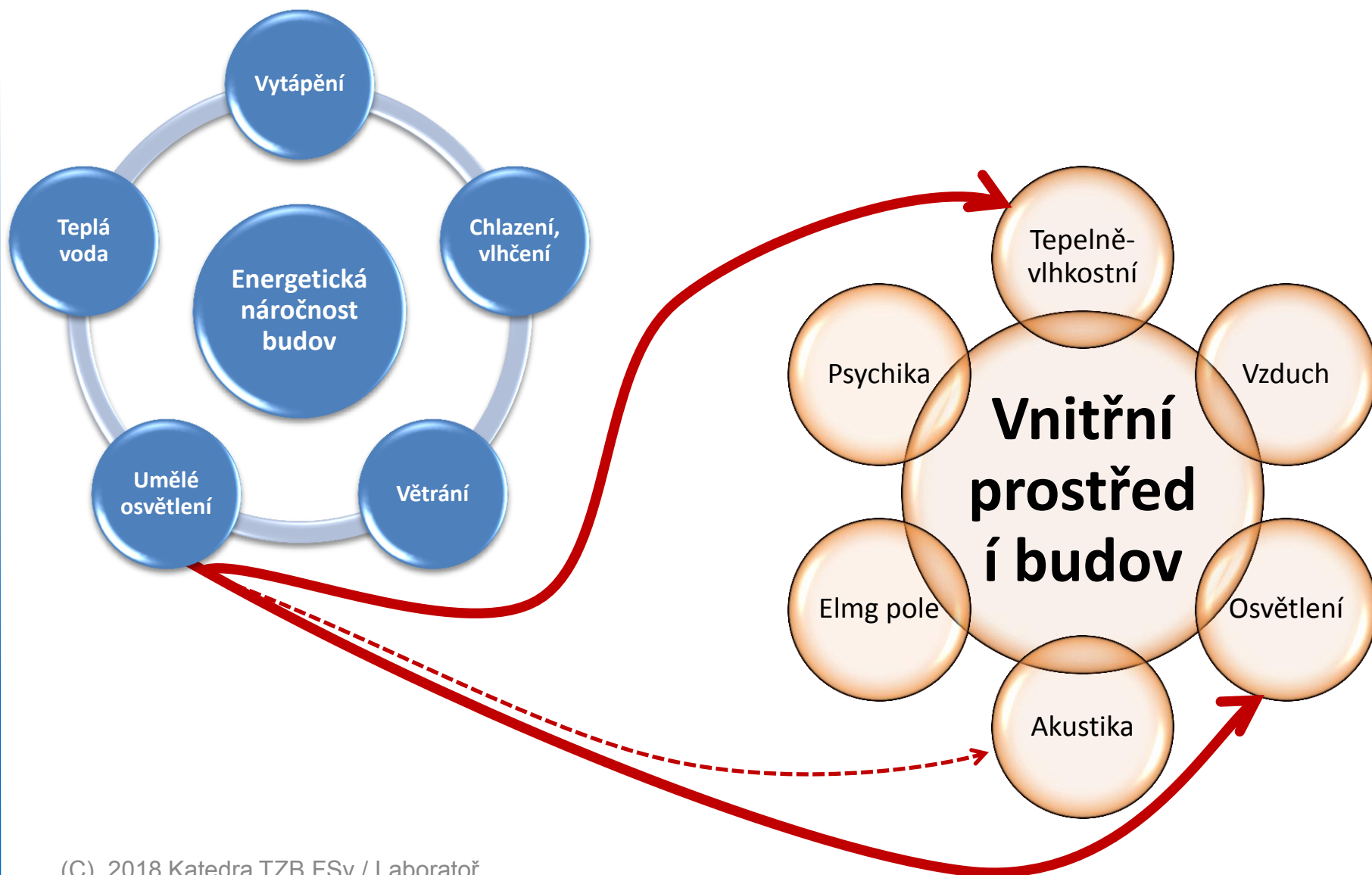
Světlo

**Denní a smíšené
osvětlení**
Světlovody
Účinné zdroje - LED?
Regulace

Denní osvětlení
Umělé - nové zdroje

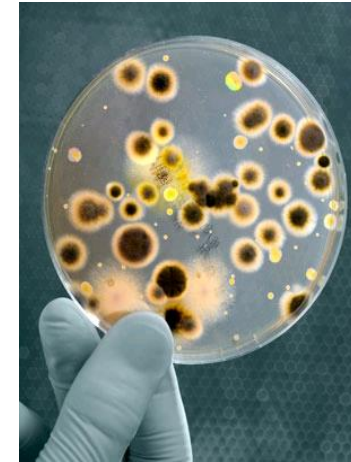
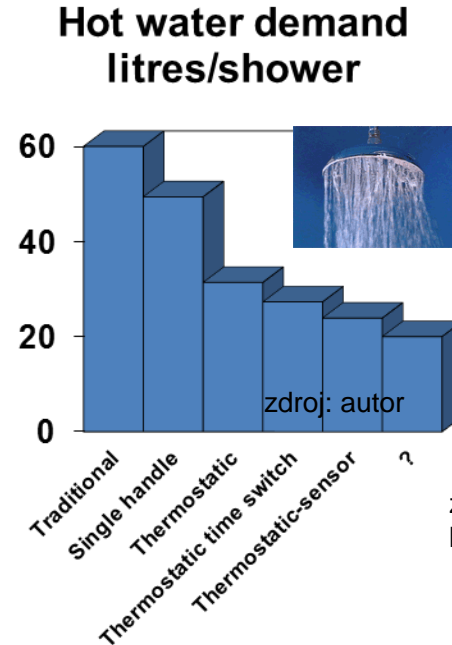
Budova a vnitřní prostředí...

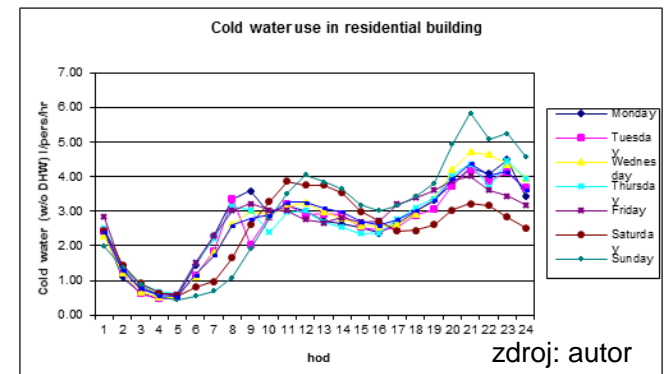
Teplá voda

- Spotřeba teplé vody !!
- Účinná příprava TV
- Teplota
- Distribuční síť
  - Cirkulace
  - Ovládání
- Legionella!!!!

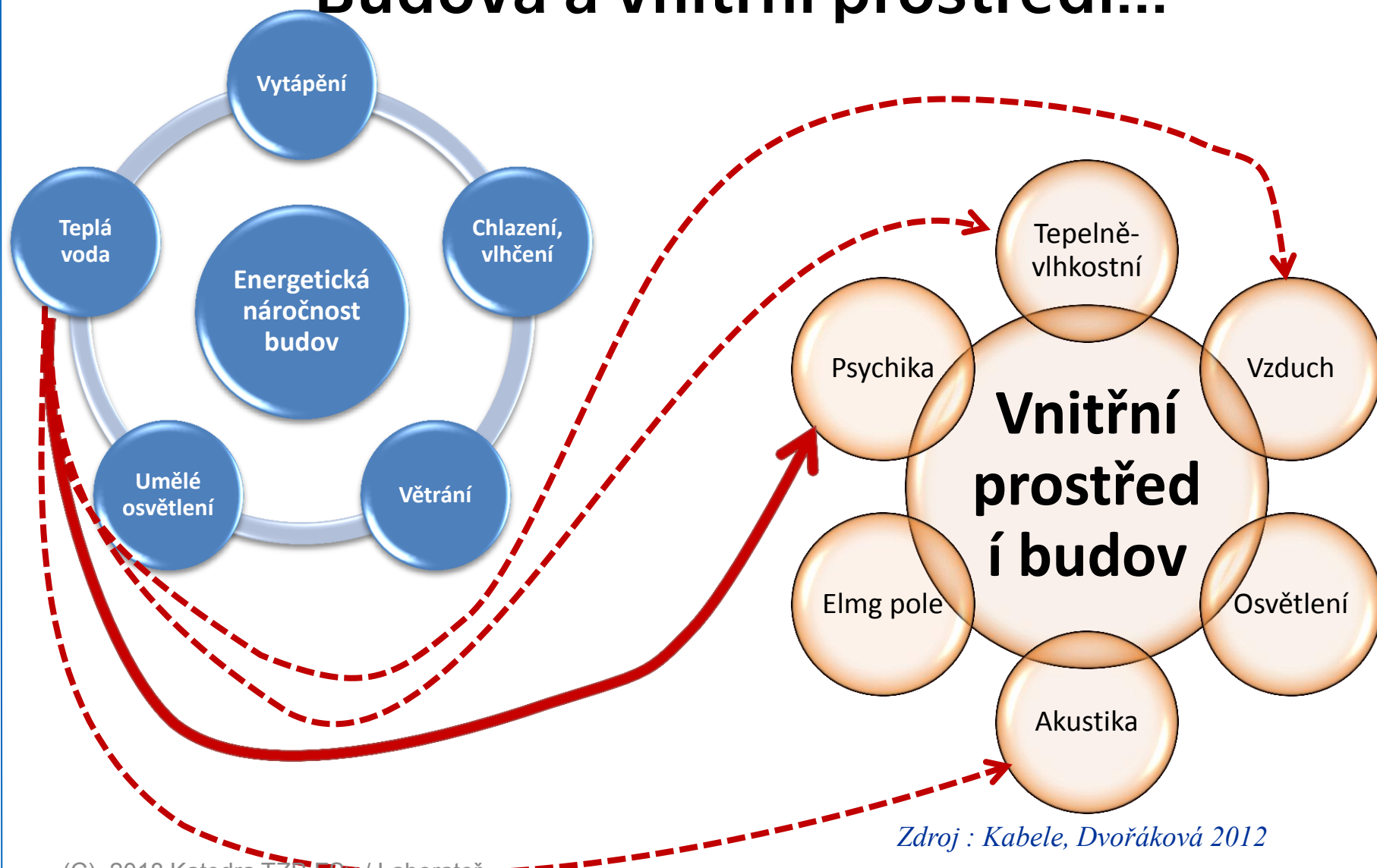
Teplota vody - hygiena
Lidský faktor

zdroj:
<http://www.waterhygieneireland.ie>

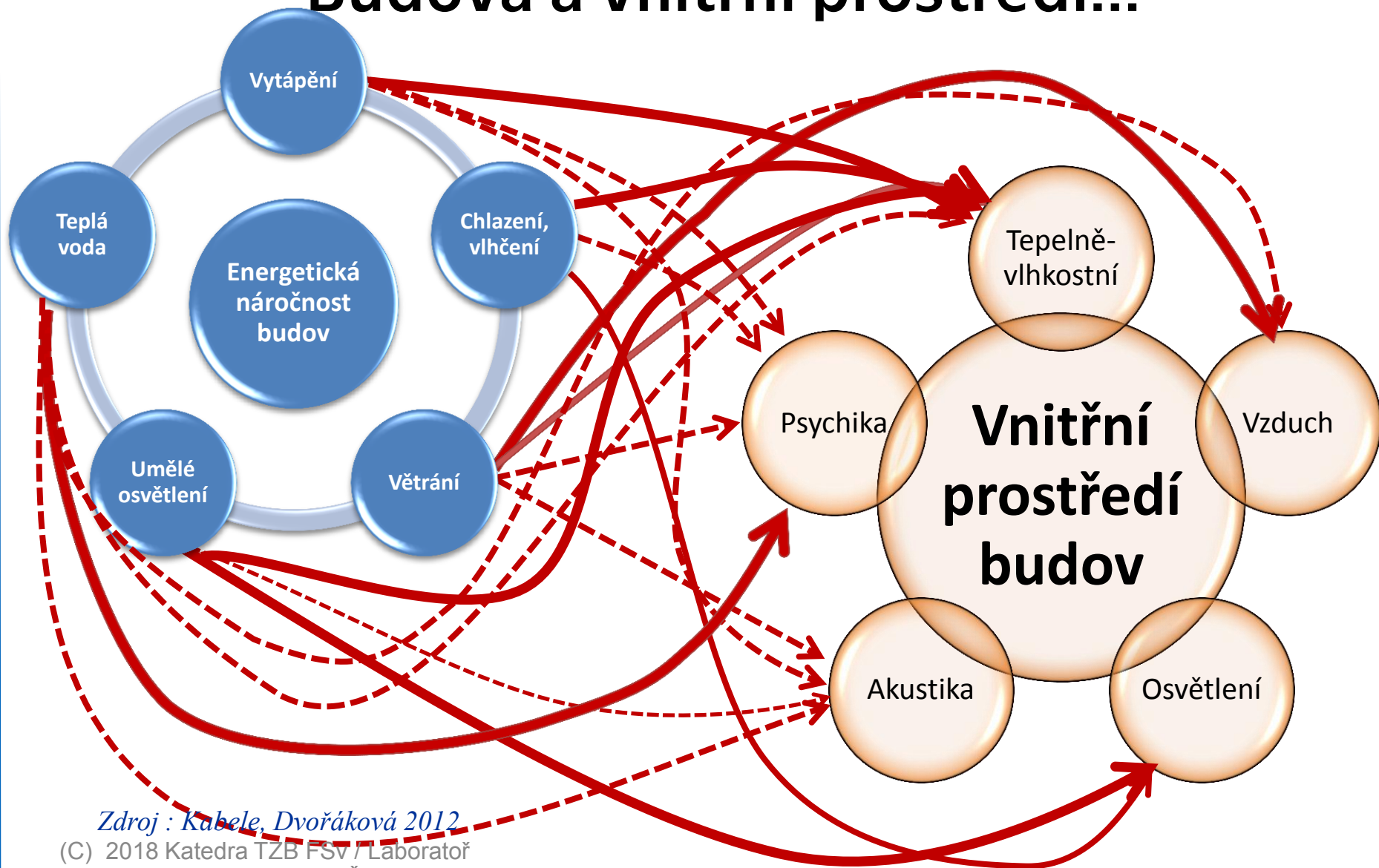

Budova a vnitřní prostředí...

Zdroj : Kabele, Dvořáková 2012

Budova a vnitřní prostředí...

Zdroj : Kubele, Dvořáková 2012

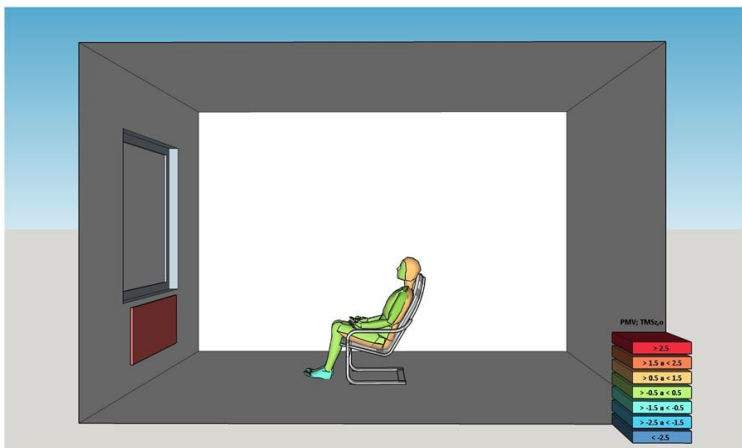
(C) 2018 Katedra TZB FSV / Laboratoř
vnitřního prostředí UCEEB ČVUT v Praze

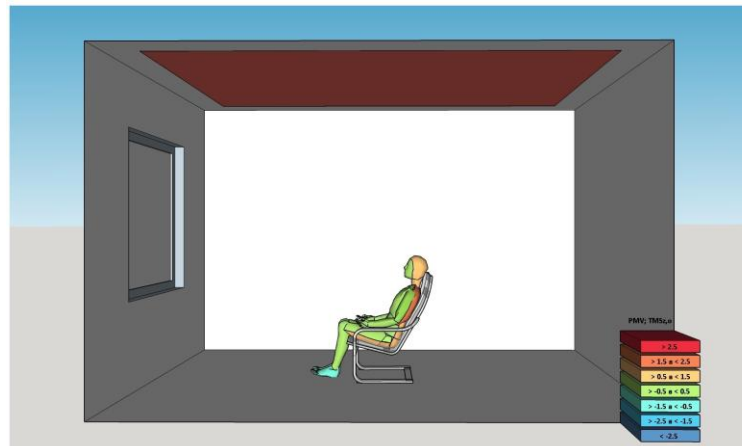
VÝZKUM

SUBJEKTIVNÍ VNÍMÁNÍ TEPELNÉ POHODY PŘI RŮZNÝCH ZPŮSOBECH VYTÁPĚNÍ

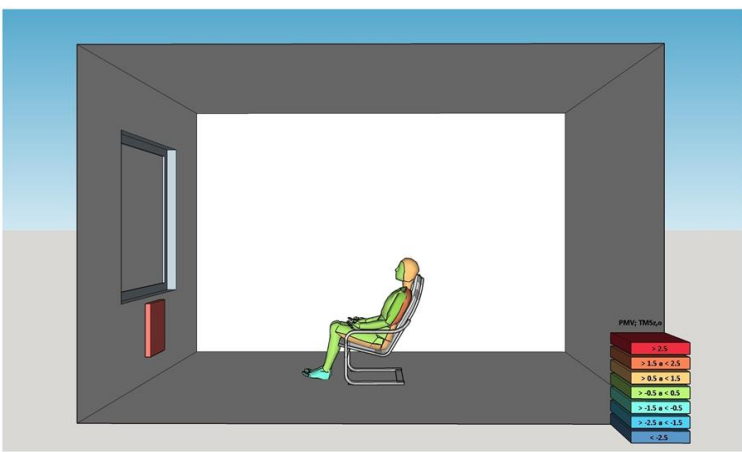
Varianty umístění otopných ploch v experimentální kabině

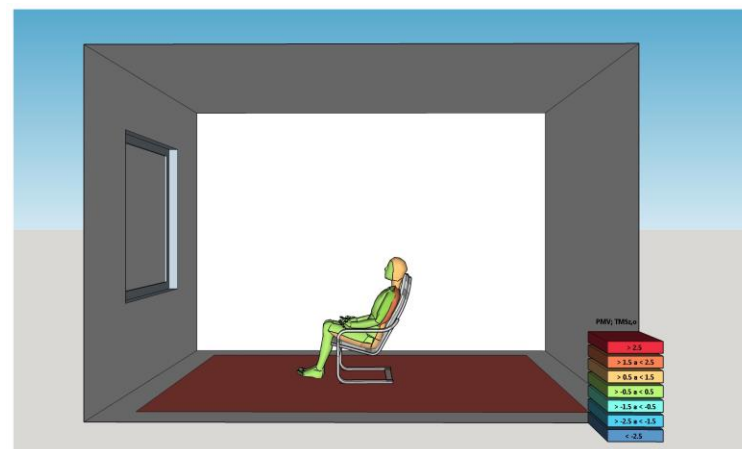
Konvektor

Stropní sálavé vytápění

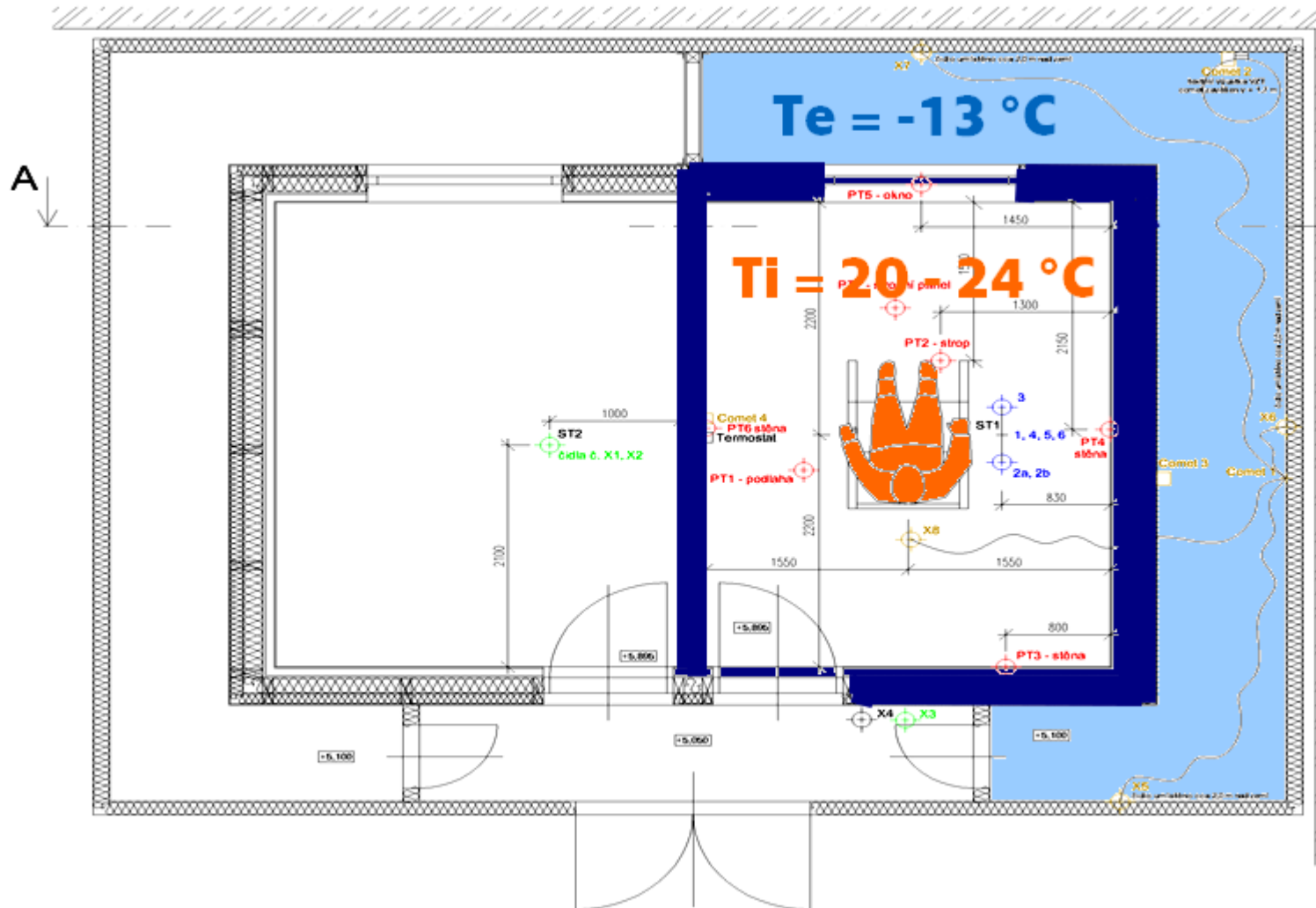

Keramický panel

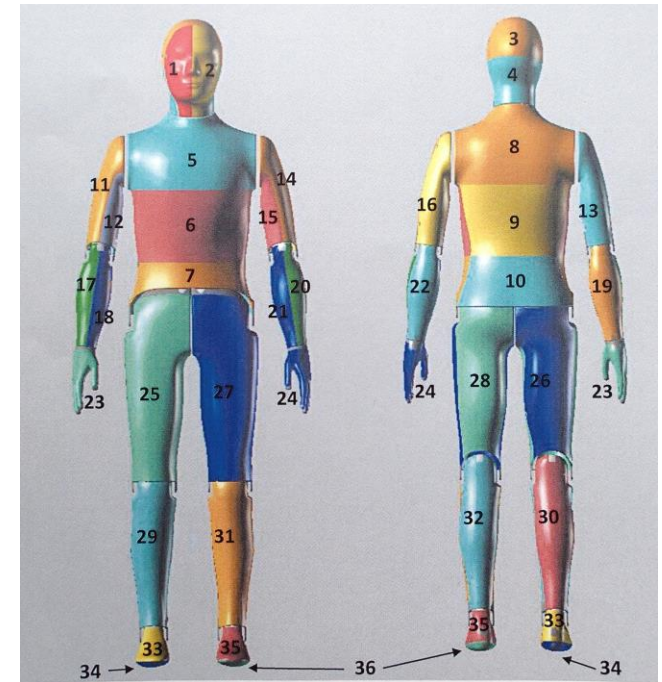
Podlahové vytápění

Experimentální prostor – klimatická kabina

Metoda

- UCEEB) Analýza měření provedených na termálním manekýnovi (TM) – vnímání tepelného komfortu jednotlivými částmi těla**
- **Nastavení TM: 70 W citelného tepla; 1,3 clo; bez dýchání.**

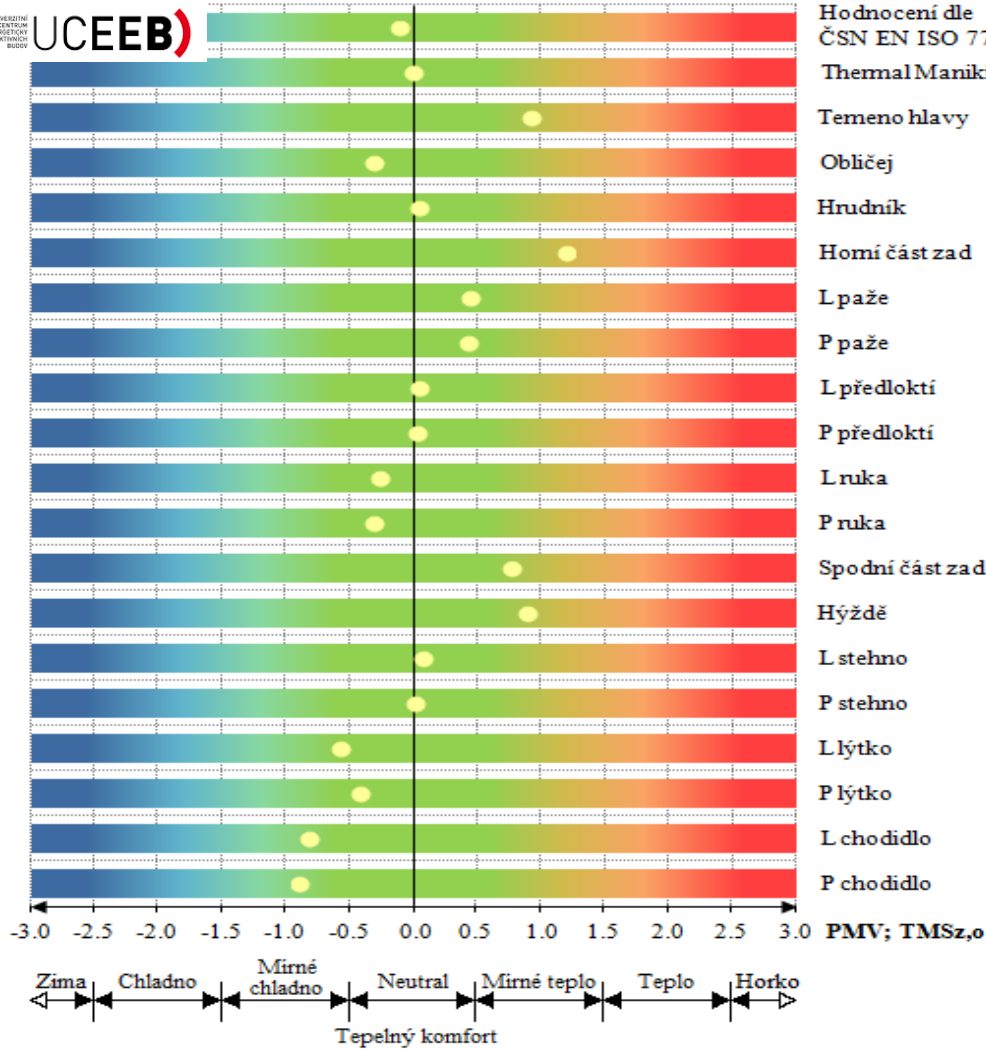

TM Newton: 32 termálních zón, dýchání, pohyb hlavy

Vyhodnocení metodou TMS - přepočítání tepelné bilance zóny na stupnici PMV

KERAMICKÝ PANEL

UCEEB

Hodnocení dle ČSN EN ISO 7730

Thermal Manikin - celé tělo

Temeno hlavy

Obličej

Hrudník

Horní část zad

L paže

P paže

L předloktí

P předloktí

L ruka

P ruka

Spodní část zad

Hýždě

L stehno

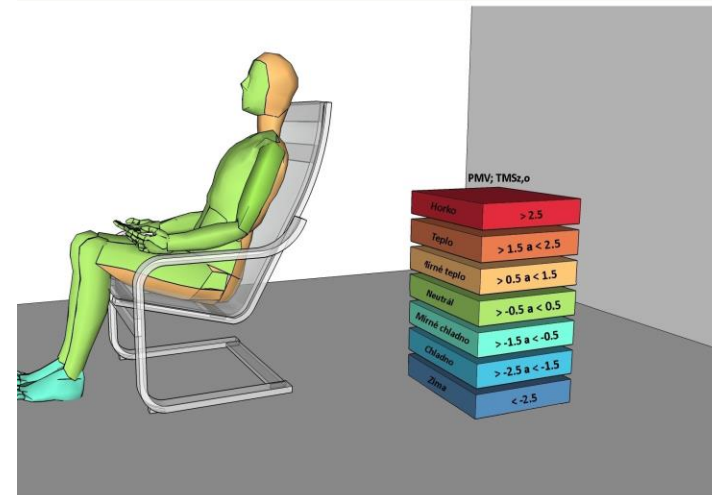
P stehno

L lýtko

P lýtko

L chodidlo

P chodidlo

● Keramický panel - poz. ST2 (tset = 22,0 °C; topt = 22,7 °C)

(C) 2018 Katedra TZB FSv / Laboratoř vnitřního prostředí UCEEB ČVUT v Praze

Jak vystihuje informace z TM skutečný pocit člověka?

Experiment na skupině 24 osob

- 12 situací, každá hodnocena 24 subjekty ve 3 časech = 288 testů / 864 měření
- Teploty, vlhkosti, CO₂, Rh,
- Tep, aktivita, povrchové teploty těla
- Dotazník

Nastavení termostatu	T-	Topt	T+
konvektor	20	22.5	24
podlaha	20	22	24
keramický panel	20	22	24
strop	20	22.5	24

DOTAZNÍK

ID experimentu:

Všechné osobní údaje jsou zpracovávány v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., „O ochraně osobních údajů a změně některých zákonů“ ve znění pozdějších předpisů.

FELIX - DOTAZNÍK PRO SUBJEKTIVNÍ HODNOCENÍ KVALITY VNITŘNÍHO PROSTŘEDÍ V 1.0 **1**

experiment:

Jak se v TOMTO OKAMŽIKU cítíte?

Vyznačte na lince bod (viz. příklad):

PŘÍKLAD:

1) Cítím se zcela uvolněně	_____	Mám pocit velkého napětí
2) Fyzicky velmi příjemně	_____	Fyzicky velmi nepříjemně
3) Zcela bdělý/á	_____	Extremně unavený/á
4) Přijede n(-a)	_____	Zcela hladový/á

- 5) Mám vybornou náladu _____
- 6) Je mi ve lnu zima _____
- 7) V této chvíli se mi zdá teplota v této místnosti:
Příjemná _____
- 8) Připadá mi, že je zle:
Stojatý vzduch _____

Poznámky:

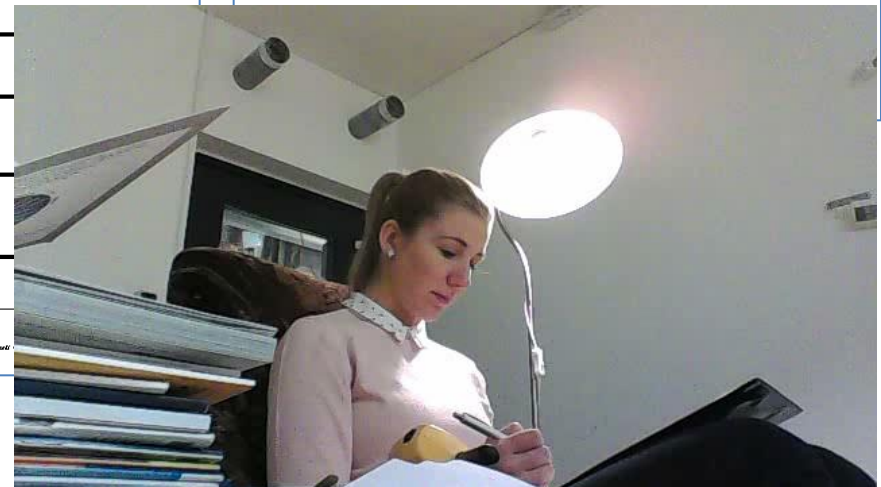
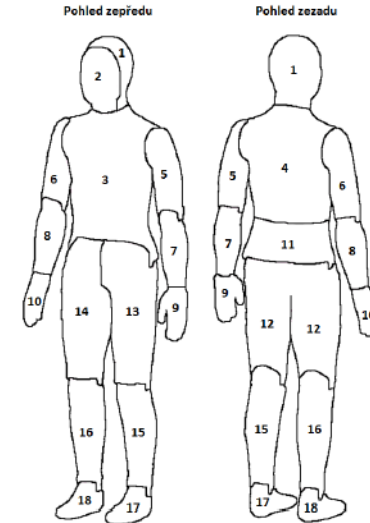
Vnitřní tabulka poskytnou vzhledem k číslu 101/2000 Sb., Duševně neobranitelné dílo

FELIX - DOTAZNÍK PRO SUBJEKTIVNÍ HODNOCENÍ KVALITY VNITŘNÍHO PROSTŘEDÍ V 1.0 **1**

13) Některé části mého těla jsou **CHLADNĚJŠÍ** / **TEPLEJŠÍ** než ostatní:

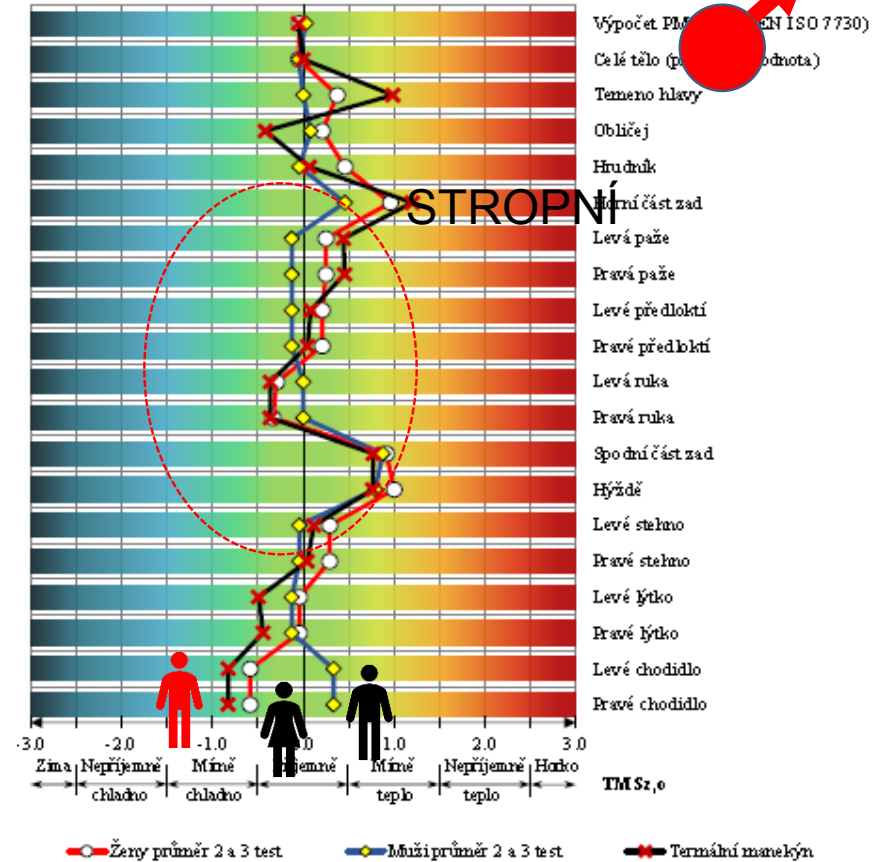
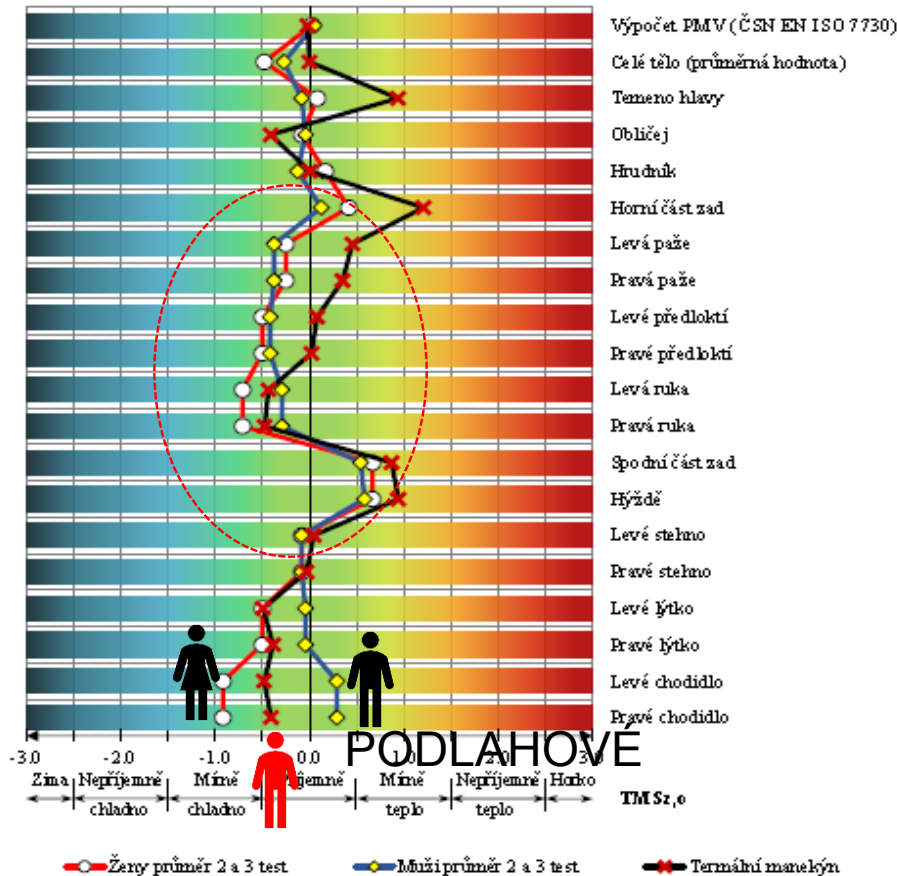
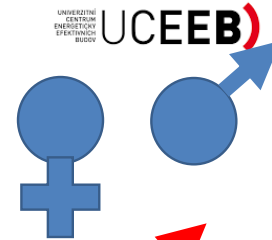
Identifikujte které - vyznačte na přiloženém obrázku jak se cítíte (zaškrtněte nebo vybarvěte); využijte barevnou stupnici pod obrázkem, re-vyznačené části budou vyhodnoceny jako tepelně neutrální pocit.

Vyznačte jednotně každou zónu (zóny nijak nerozděluje, zóny se stejnými čísly vyznačte stejně), celkový počet zón je 18.

Podlahové x stropní vytápění

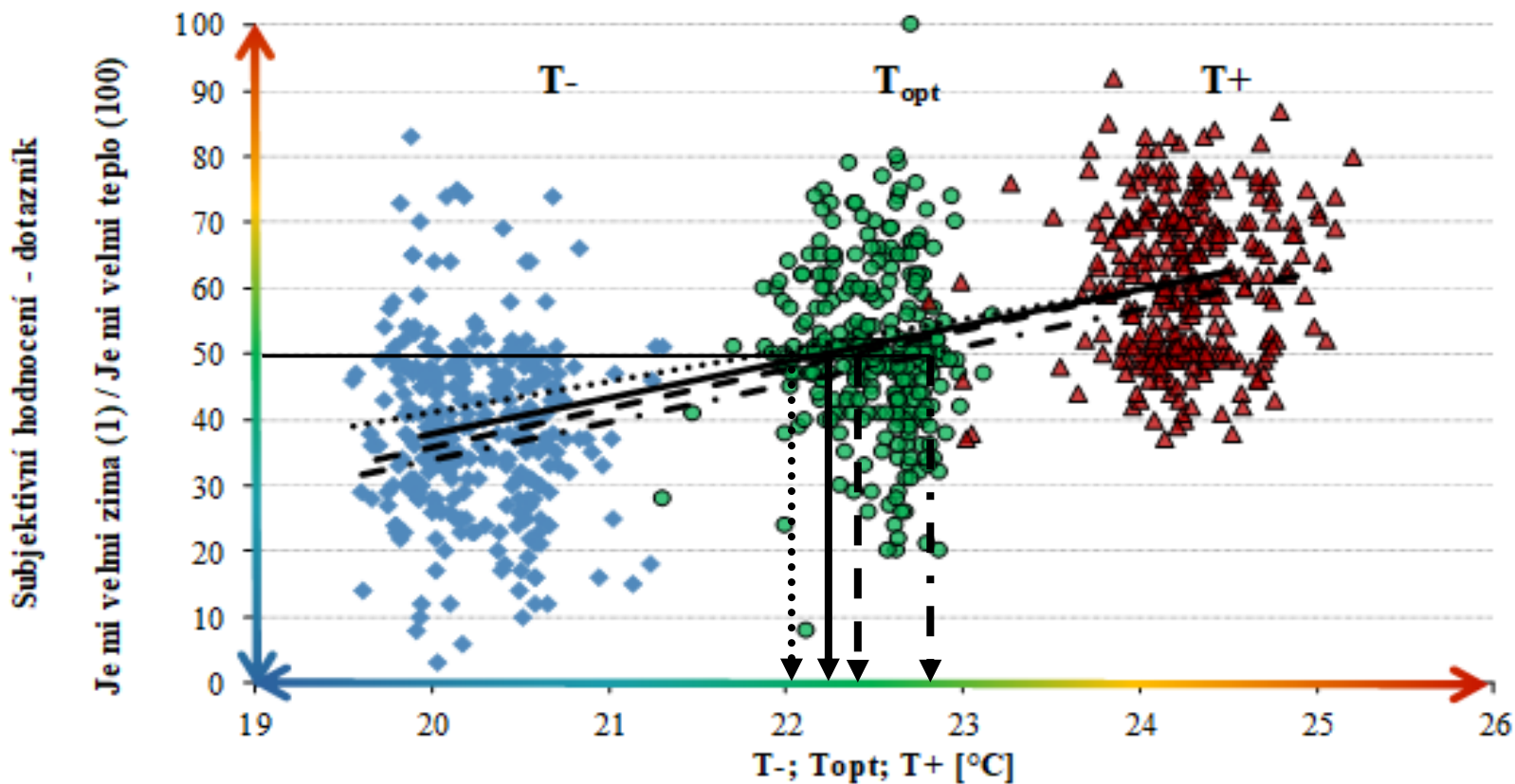

Obr. 10: Porovnání hodnocení tepelného komfortu - podlahové vytápění $t_{air} = 22,0 \text{ }^\circ\text{C}$

Obr. 13: Porovnání hodnocení tepelného komfortu - stropní folie $t_{air} = 22,5 \text{ }^\circ\text{C}$

Z porovnání grafů je patrný vliv sálavé složky stropního vytápění na horní část těla.

Subjektivní hodnocení otopných systémů a teplota vzduchu

Stropní fólie :21,9 °C; keramický panel 22,2 °C; konvektor 22,4 °C, podlahové vytápění 22,8 °C.

Otázky, které se objevují...

MUSÍ BÝT V NZEB OTOPNÉ TĚLESO POD OKNEM?

Ukázka z PIV měření

poloha laserové roviny →

2D PIV , plocha 300 x 300 mm (proudění nad otopným tělesen)

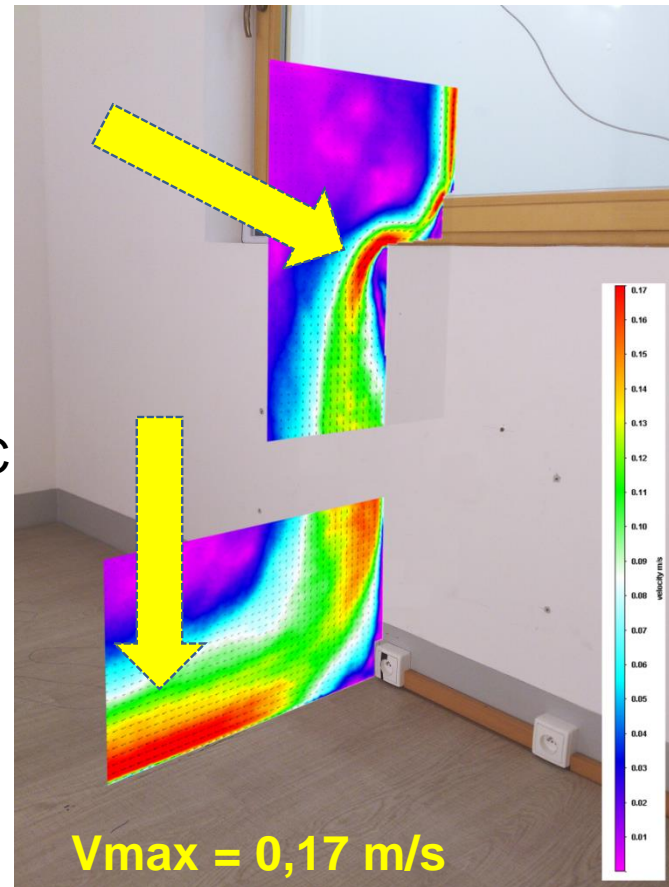
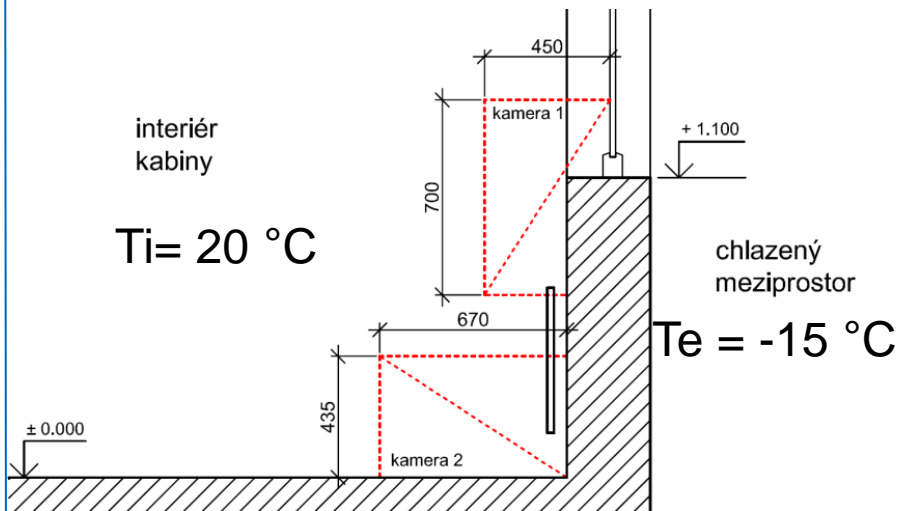
kamera

rozvaděč částic

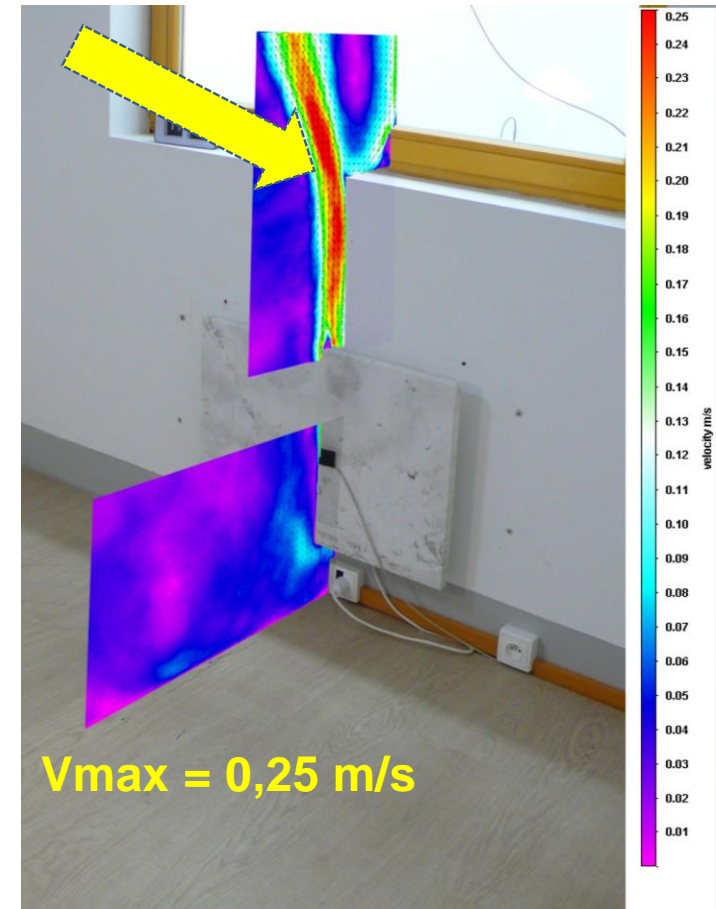
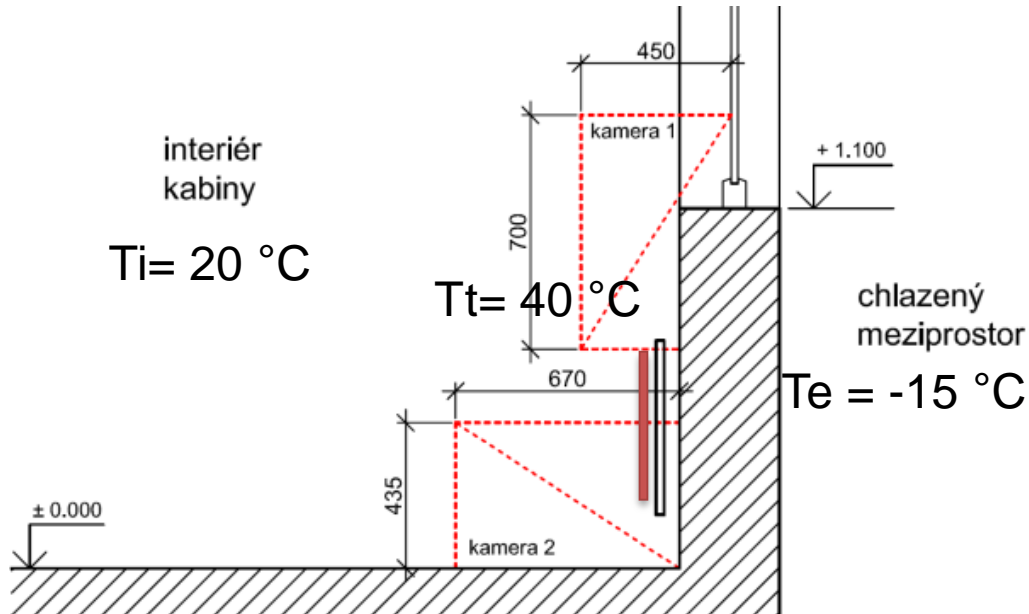
generátor olejových částic

laser

Bez otopného tělesa pod oknem

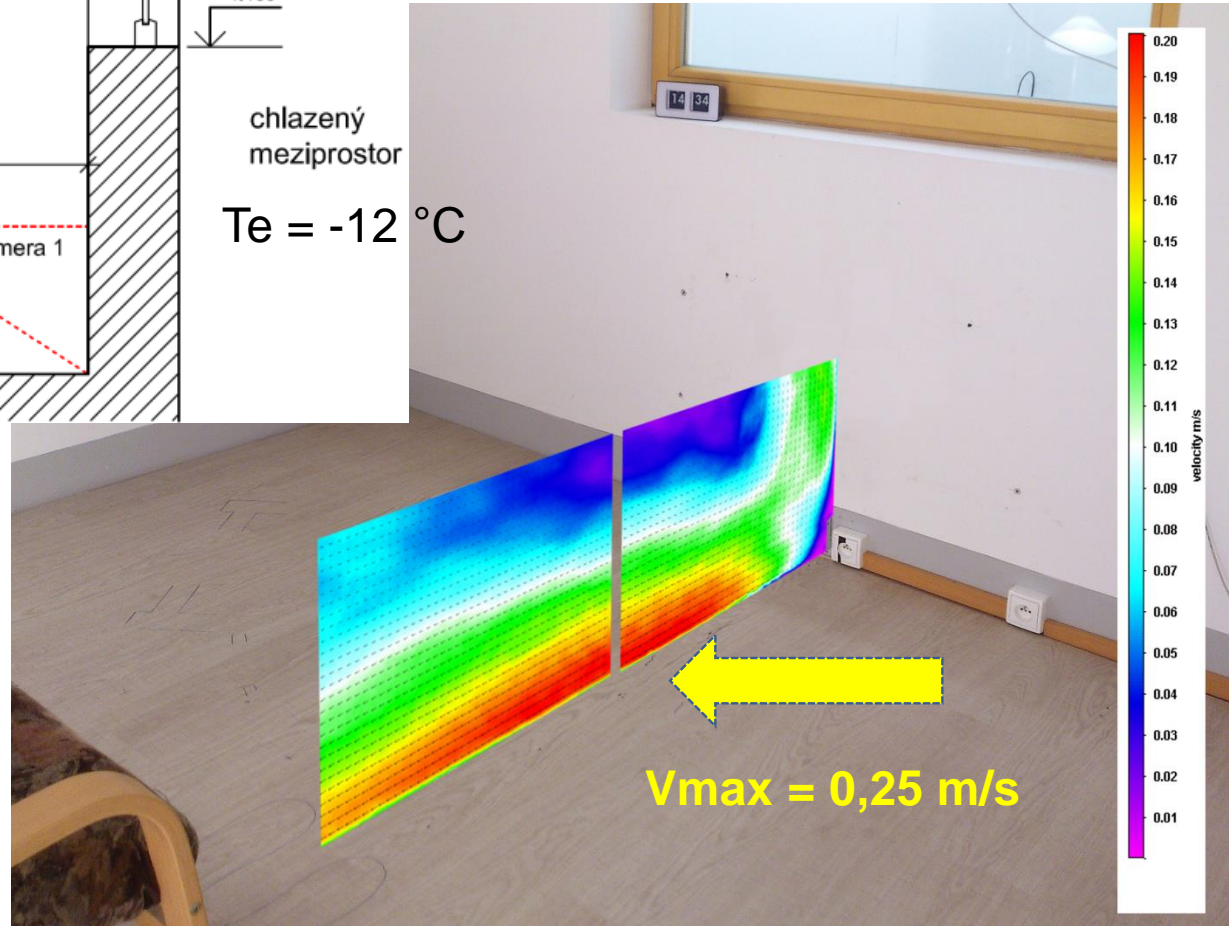
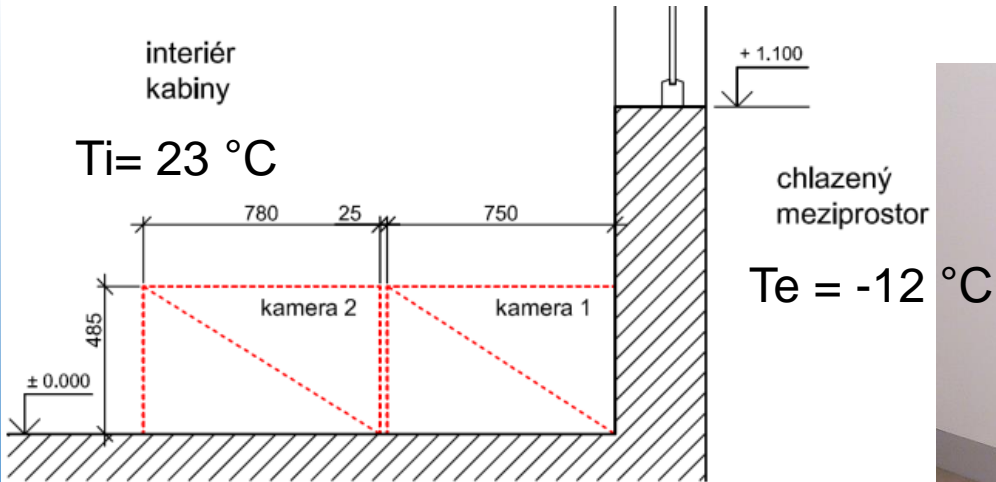
S otopným tělesem pod oknem

Otázky, které se objevují...

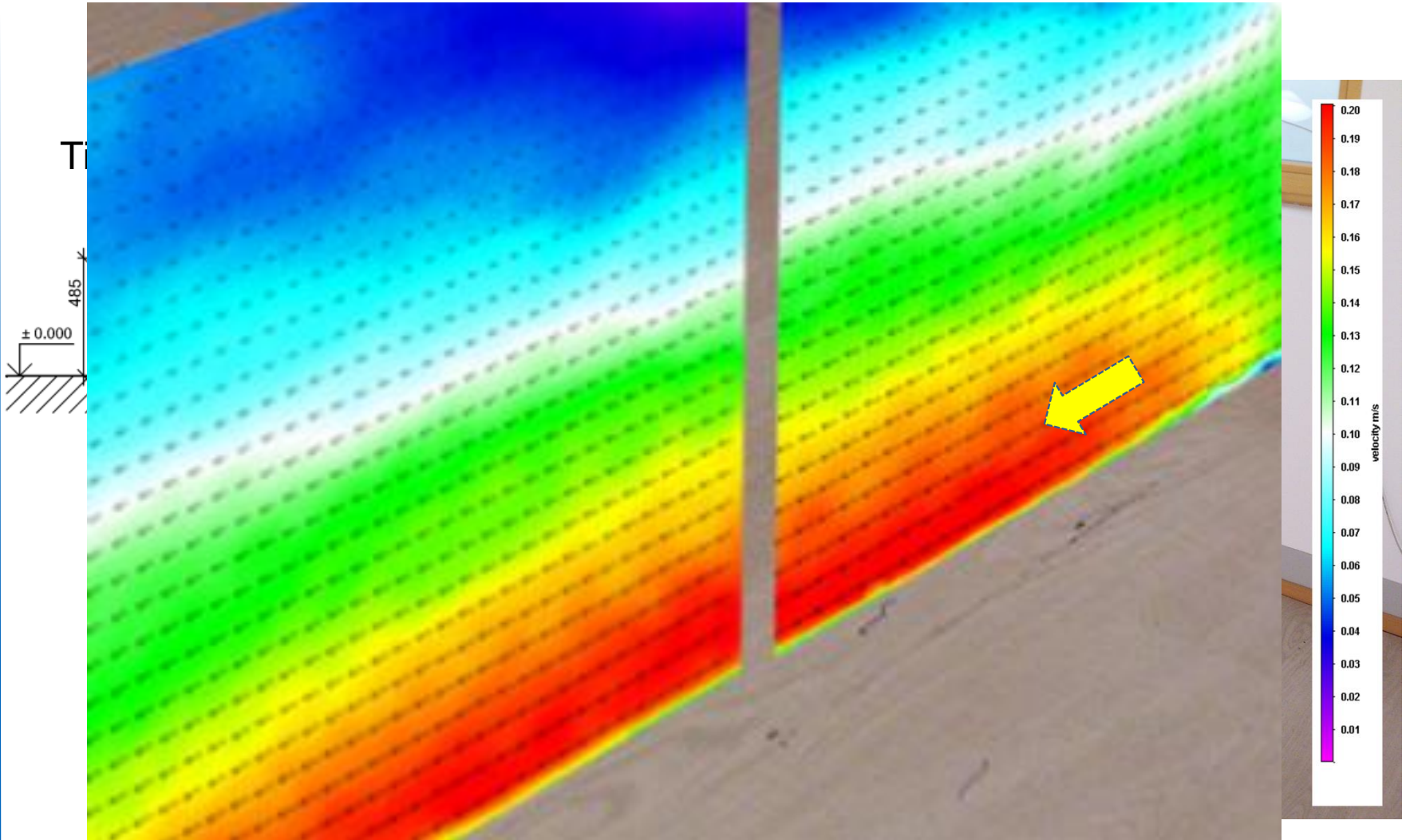
VÍŘÍ PODLAHOVÉ VYTÁPĚNÍ PRACH?

Podlahové vytápění – při plném výkonu

Podlahové vytápění – při plném výkonu

Otázky, které se objevují...

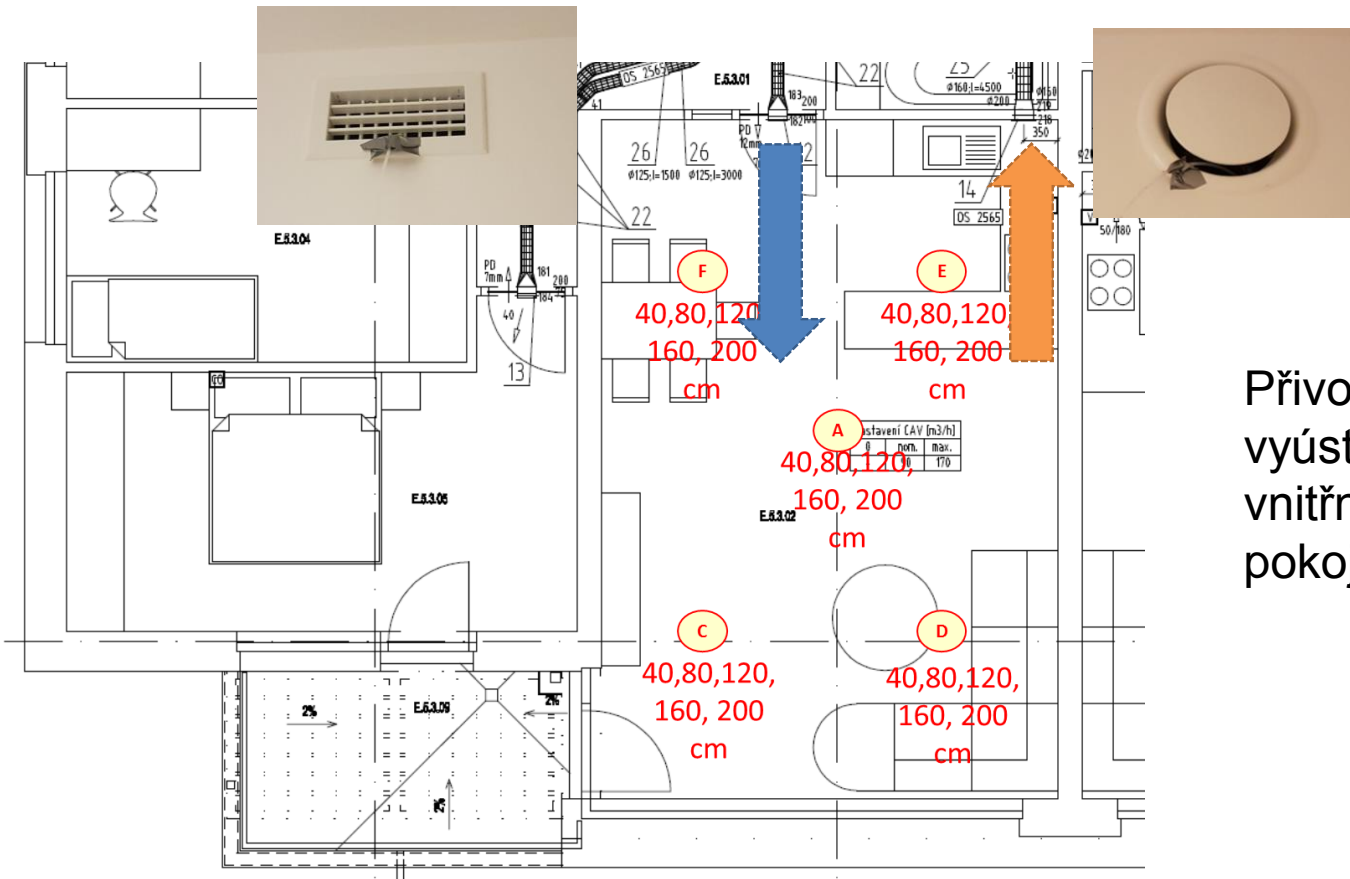
JAK JE TO S VÝMĚNOU VZDUCHU V BYTĚ S ŘÍZENÝM VĚTRÁNÍM?

Byt s řízeným větráním

- Bytový dům 6 podlaží 36 BJ
- Centrální vzduchotechnika, rekuperace s místním dohřevem
  - Připojení přes regulační box do každého bytu
  - Přívody do obytných místností
  - Odtahy v kuchyni, WC a koupelně
  - Řízení jednotlivých místností podle časového rozvrhu, vlhkosti a CO₂

Analýza proudění vzduchu a intenzity větrání v bytovém objektu s nuceným centrálním větráním

Přivodní a odváděcí
 vyústka na stejné,
 vnitřní stěně obývacího
 pokoje

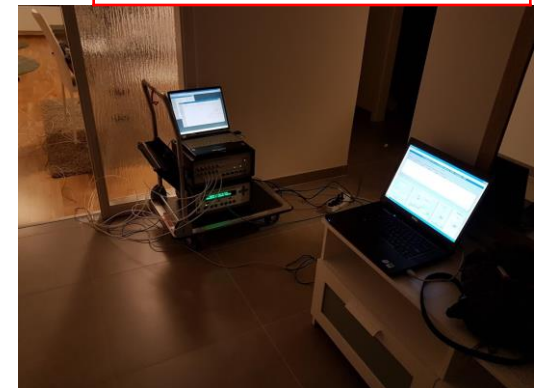
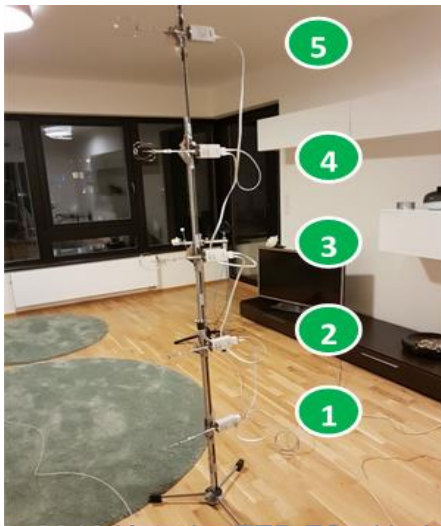
Intenzita větrání

- **Obývací pokoj**
  - Fotoakustický analyzátor plynu Innova 1412, SF₆/CO₂ značkovací plyn
  - AirDistSys 5000

Výpočtové hodnoty

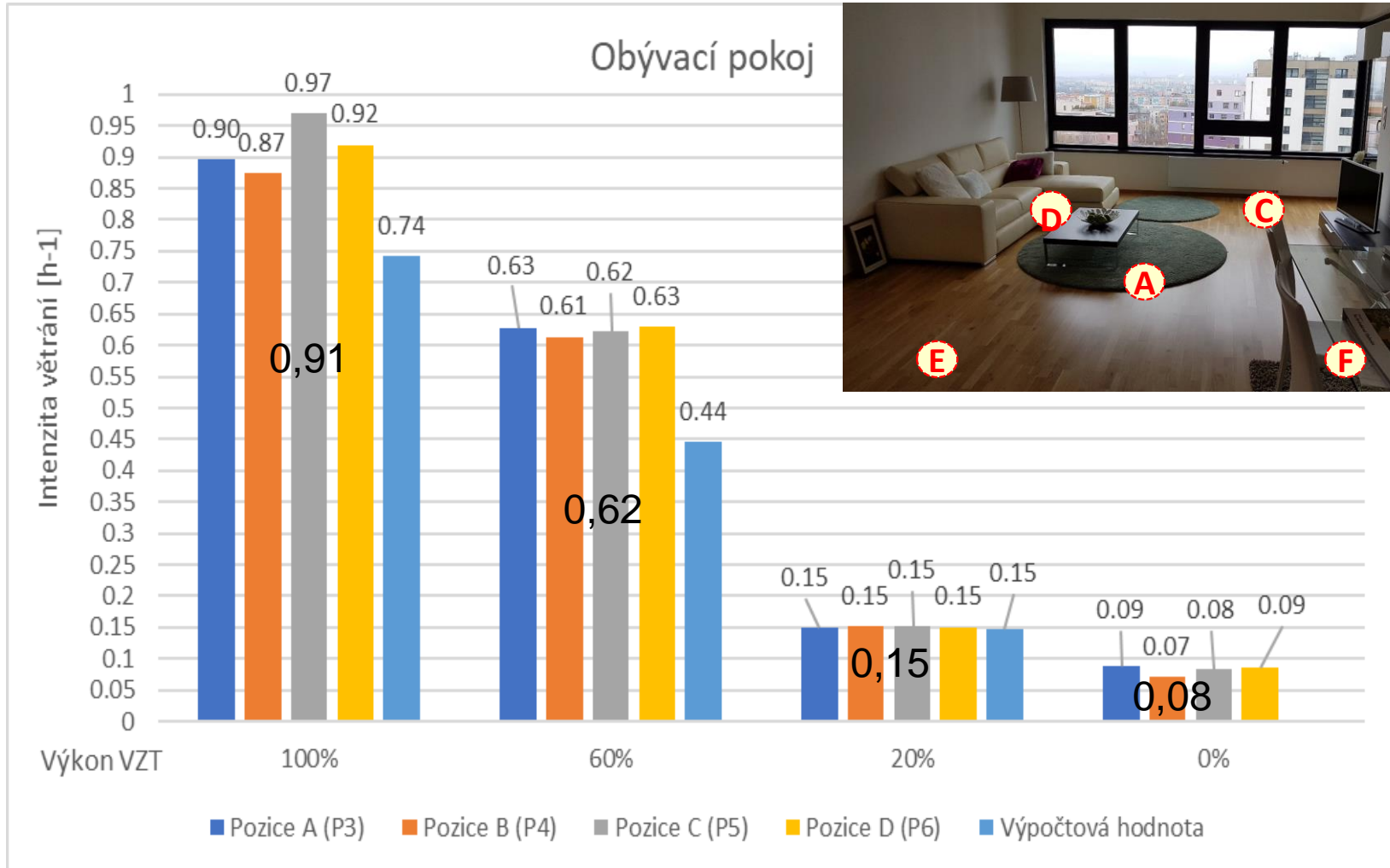
%	n	m3/hod
100%	1.31	70
50%	0.65	35
20%	0.26	14

(C) 2018 Katedra TZB FSv / Laboratoř vnitřního prostředí UCEEB ČVUT v Praze

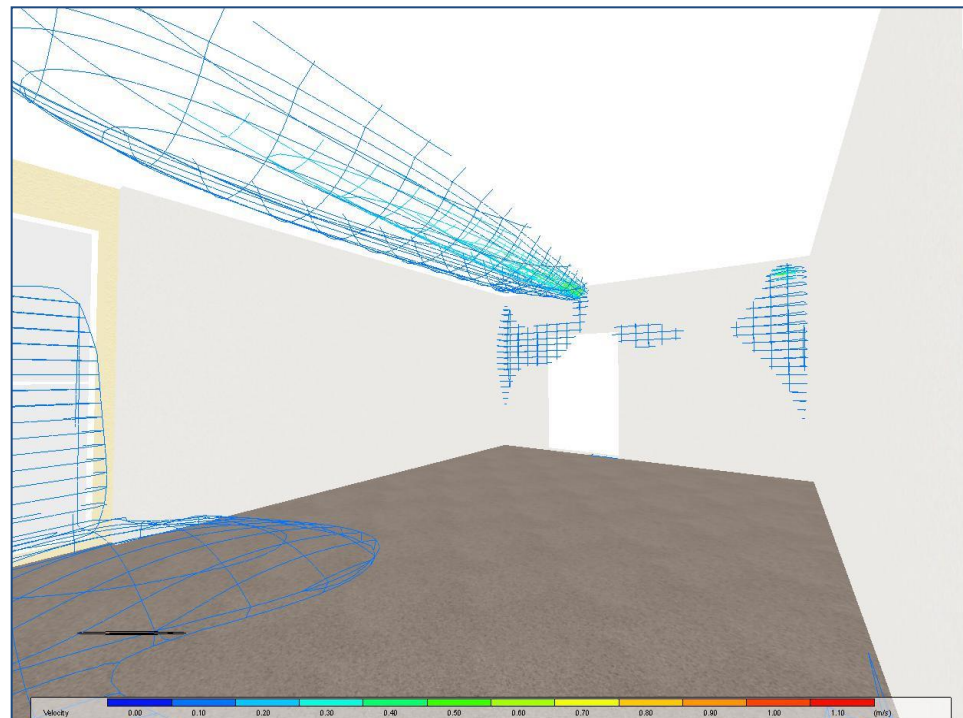
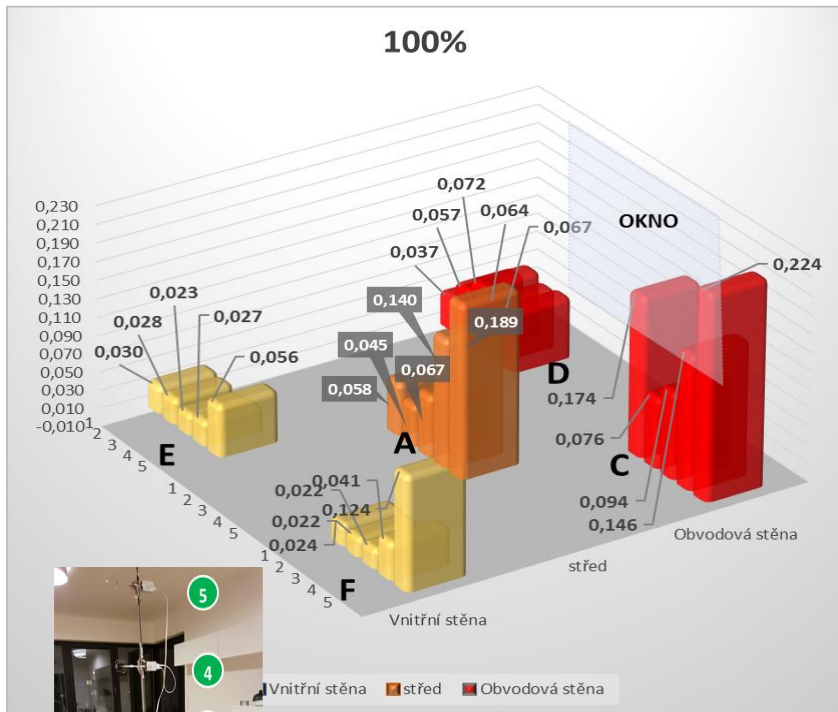
Projekt ČVUT/ATREA/JRD

Intenzita větrání obývací pokoj

Měření/CFD – pokoj – 100 %

Závěry

- **VZT zařízení zajistí potřebnou výměnu vzduchu – koncentrace značkovacího plynu klesá rovnoměrně ve všech měřených bodech prostoru**
- **Rychlost proudění vzduchu mimo přímý dosah proudu přiváděného vzduchu je srovnatelná se stavem při vypnuté VZT**

Otázky, které se objevují...

PROBLÉMY S KVALITOU VZDUCHU V BYTĚ S ŘÍZENÝM VĚTRÁNÍM - PRAŠNOST

Byt s řízeným větráním

Problém: extrémní prašnost

Byt s řízeným větráním

Problém: extrémní prašnost

Potvrzeno měřením PM2,5; PM5; PM 10

Podezření uživatelů:

„Prach se určitě šíří ze vzduchotechniky“

Byt s řízeným větráním

Problém: extrémní prašnost

Potvrzeno měřením....

Podezření uživatelů:

„Prach se určitě šíří ze vzduchotechniky“

**Kontrola kvality přiváděného vzduchu
a filtrů... vše OK**

Byt s řízeným větráním

Problém: extrémní prašnost

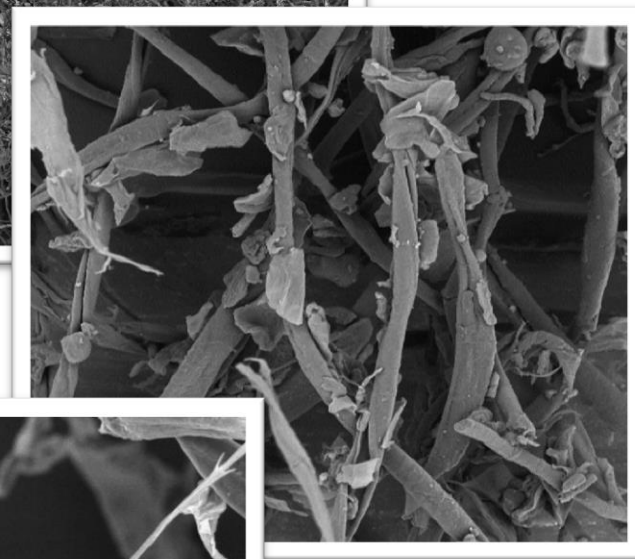
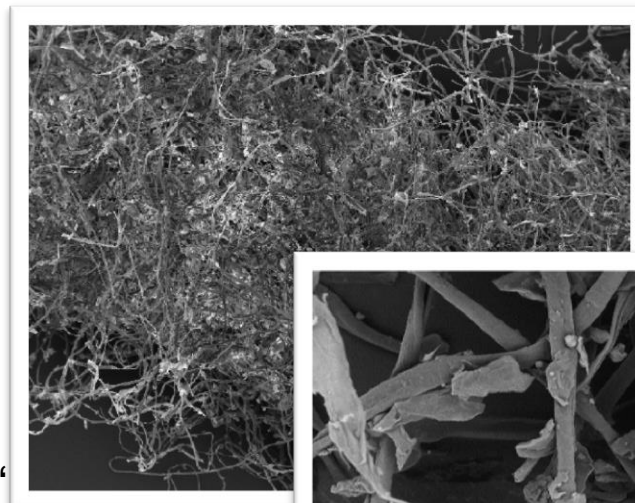
Potvrzeno měřením....

Podezření uživatelů:

„Prach se určitě šíří ze vzduchotechniky“

Kontrola kvality přiváděného vzduchu a filtrů... vše OK

**Rozbor prachu elektronovou
mikroskopií s rentgenovou analýzou**

Byt s řízeným větráním

Problém: extrémní prašnost

Potvrzeno měřením....

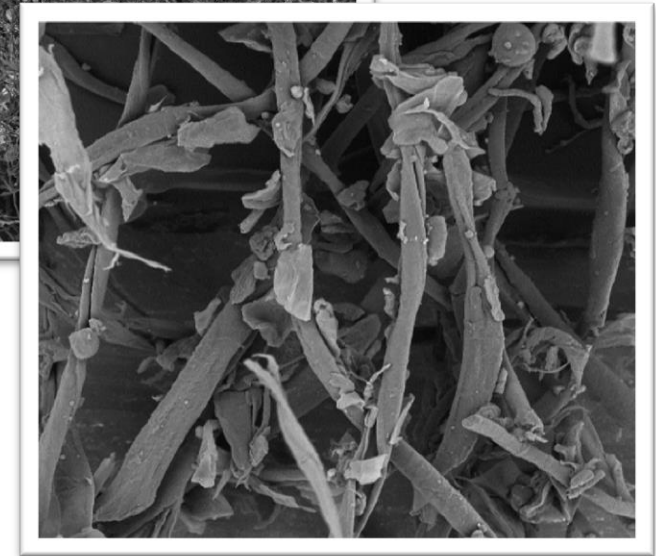
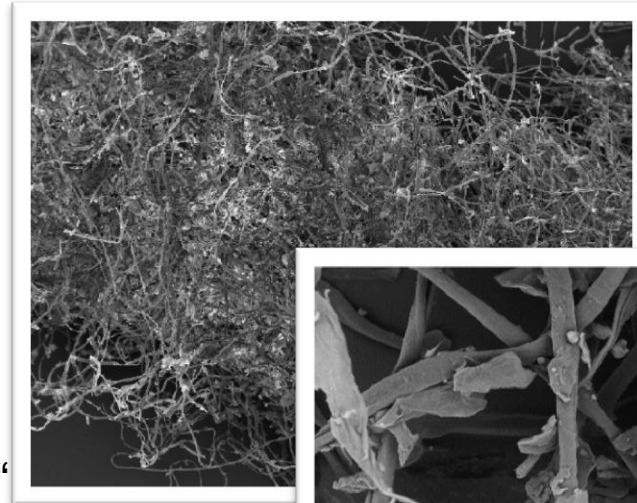
Podezření uživatelů:

„Prach se určitě šíří ze vzduchotechniky“

Kontrola kvality přiváděného vzduchu a filtrů... vše OK

Rozbor prachu elektronovou mikroskopií s rentgenovou analýzou

*Dominantní části vzorku prachu jsou vláknité struktury, které podle infračervené analýzy patří **textilnímu vláknu v kombinaci bavlna-elastan (Cotton-Elastane) v poměru cca 92:8 hmot.%. Pochází z oblečení, povlečení atd., méně pravděpodobně z koberců.***

Byt s řízeným větráním

Problém: extrémní prašnost

Potvrzeno měřením....

Podezření uživatelů:

„Prach se určitě šíří ze vzduchotechniky“

Kontrola kvality přiváděného vzduchu a
filtrů... vše OK

Rozbor prachu elektronovou mikroskopií
s rentgenovou analýzou

A nalezení „viníka“.... Nevycištěný filtr sušičky

ČVUT v Praze
Fakulta stavební
Katedra technických zařízení budov

Budovy nestavíme proto, aby šetřily energií, ale proto, abychom v nich mohli žít ve zdravém a kvalitním prostředí.

Děkuji za pozornost

Karel Kabele
kabele@fsv.cvut.cz